

**PRAVILNIK O ORGANIZACIJI I REALIZACIJI
IZLETA, STUDLISKIH POSJETA, EKSKURZIJA, KAMPOVANJA/LOGOROVANJA,
DRUŠTVENO/KORISNOG RADA, ŠKOLE U PRIRODI I DRUGIH OBLIKA
ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA U OSNOVNOJ I SREDNJOJ ŠKOLI**

SADRŽAJ :

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Predmet Pravilnika	Član 1.
Razlozi donošenja Pravilnika	Član 2.
Definicija izraza	Član 3.
Zabrana diskriminacije	Član 4.

DIO DRUGI - OBLICI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA
POGLAVLJE I. NAČELA, CILJEVI, ZADACI I SADRŽAJI

Načela	Član 5.
Opća načela	Član 6.
Specifična odgojno-obrazovna načela	Član 7.
Ciljevi oblika odgojno-obrazovnog rada definirani ovim pravilnikom	Član 8.
Opći ciljevi	Član 9.
Zadaci	Član 10.
Sadržaj	Član 11.

POGLAVLJE II. PODJELA OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA
Odjeljak A. Obavezni oblici odgojno-obrazovnog rada

Učešće učenika	Član 12.
	Član 13.

Opći zahtjevi i karakteristike	Član 36.
Značaj planiranja	Član 37.
Planiranje aktivnosti	Član 38.
Nosioci pripreme	Član 39.

Odjeljak B. Izvedbeni plan i program

Pripreme aktivnosti za usvajanje Izvedbenog plana i programa	Član 40.
Izvedbeni plan i program	Član 41.
Rok za donošenje Izvedbenih planova i programa	Član 42.
Minimum sadržaja Izvedbenih planova i programa	Član 43.

POGLAVLJE II - IZBOR TURISTIČKE/PUTNIČKE AGENCIJE, PRIPREMA I REALIZACIJA OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Odjeljak A. Izbor turističke/putničke agencije

Načini realizacije	Član 44.
Izbor agencije	Član 45.
Odluka o vrsti postupka	Član 46.
Objavljivanje, oglasa	Član 47.
Sadržaj Javnog oglasa/poziva za dostavljanje ponuda	Član 48.
Komisija za izbor	Član 49.
Preduslov za odabir putne agencije	Član 50.
Ugovor	Član 51.

Odjeljak B. Priprema i realizacija oblika odgojno-obrazovnog rada

Uslovi za realizaciju	Član 52.
Vrijeme realizacije	Član 53.
Dani realizacije	Član 54.
Dužina trajanja	Član 55.
Pripreme za realizaciju	Član 56.
Stručna priprema	Član 57.
Tehnička priprema	Član 58.

POGLAVLJE III - BEZBJEDNOST, IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI I EVALUACIJA OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Odjeljak A. Bezbjednosni aspekti realizacije

Uloga i značaj bezbjednosti	Član 59.
Aktivnosti na osiguranju bezbjednosti	Član 60.
Etički kodeks	Član 61.
Ograničavanje učešća učenika	Član 62.
Minimalni zahtjevi putovanja	Član 63.
Konsultacije	Član 64.
Minimalni zahtjevi pri pružanju ugostiteljskih usluga	Član 65.

Odjeljak B. Izvještaj o realizaciji i evaluaciji oblika odgojno-obrazovnog rada

Informisanje roditelja, dnevnik rada i evidentiranje bitnih podataka	Član 66.
Izvještaj o realizaciji	Član 67.
Evaluacija oblika odgojno-obrazovnog rada	Član 68.

DIO ČETVRTI - FINANSIRANJE OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA, PRAVA I OBAVEZE POGLAVLJE I - FINANSIRANJE OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Sredstva za realizaciju	Član 69.
Sredstva osnivača	Član 70.
Ostala sredstva	Član 71.

POGLAVLJE II - PRAVA I OBAVEZE

[Opće napomene](#)

Član 72.

[Prava i obaveze Ministarstva i osnivača](#)

Član 73.

[Prava i obaveze škole](#)

Član 74.

[Prava i obaveze organa i tijela škole](#)

Član 75.

[Prava i obaveze roditelja/staratelja i učenika](#)

Član 76.

[Prava i obaveze Agencije](#)

Član 77.

DIO PETI - NADZOR

[Nadzor](#)

Član 78.

[Inspekcijski nadzor](#)

Član 79.

[Ostale vrste nadzora](#)

Član 80.

DIO ŠESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

[Primjena Pravilnika](#)

Član 81.

[Ograničenje u primjeni Pravilnika](#)

Član 82.

[Prestanak važenja](#)

Član 83.

[Stupanje na snagu](#)

Član 84.

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Član 1. (Predmet Pravilnika)

- (1) Ovim pravilnikom uređuju se: sadržaj i vrste izleta, studijskih posjeta, ekskurzija, kampovanja/logorovanja, društveno/korisnog rada, škole u prirodi i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada koje se izvode van objekata osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo, načela, ciljevi i zadaci njihove organizacije, pripreme i realizacije, način izbora turističke/putničke agencije neophodne za realizaciju odgojno-obrazovne aktivnosti, bezbjednosni i aspekti i realizacije evaluacije i izvještavanja o realizaciji predmetnih aktivnosti, načini njihovog finansiranja, prava i obaveze subjekata ovih aktivnosti, nadzor nad istim, te primjena i stupanje na snagu Pravilnika.
- (2) Načela, ciljevi, zadaci i standardi utvrđeni ovim pravilnikom, te okvirnim planovima i programima iz člana 21. ovog pravilnika koji su na osnovu njega doneseni moraju po svom kvalitetu i kvantitetu biti osigurani u punoj mjeri.

Član 2. (Razlozi donošenja Pravilnika)

Razlozi za donošenje ovog pravilnika objašnjavaju se realnom potrebom reguliranja svih aspekata transparentnije, bolje i sigurnije organizacije i realizacije predmetnih oblika odgojno-obrazovnog rada u osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: škola).

Član 3. (Definicija izraza)

Posebni izrazi, u smislu ovog pravilnika, imaju sljedeće značenje:

- a) **cilj/svrha** odgojno-obrazovnog rada, konkretizuje se kroz zadatke, a ostvaruje se kroz sadržaje određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, a primarno se odnosi na strateško opredjeljenje usmjereno ka pripremanju mlade (učeničke) generacije za život prenošenjem i usvajanjem naučnih saznanja, te društvenih normi i vrijednosti,
- b) **direktor** škole je odgovorno lice za realizaciju svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika, kao organ rukovođenja škole, čija su prava i obaveze definisane Zakonom o osnovnom-odgoju i obrazovanju odnosno Zakonom o srednjem obrazovanju,
- c) **drugi oblici odgojno-obrazovnog rada** su poludnevne, višesatne ili jednosatne posjete učenika, u pratnji zaposlenika škole, muzejima, pozorištima, galerijama, bibliotekama, sajmovima knjiga, književnim smotrama, sportsko-rekreativnim i drugim priredbama, svečanostima, kinima i drugim ustanovama i preduzećima u vezi sa obrazovnom djelatnošću, kao i druge aktivnosti koje su planirane godišnjim programom rada škole, radi realizacije specifičnih odgojno-obrazovnih ciljeva,
- d) **društveno/koristan rad** predstavlja poseban oblik odgojno-obrazovnog rada planiran godišnjim programom rada škole, koji podrazumijeva uključivanje učenika i zaposlenika škole u humanitarni rad i nema za cilj sticanje dobiti, a usmjeren je ka jačanju svijesti i pozitivnom odnosu učenika prema prirodnom i društvenom ambijentu u kojem živimo, te domovini Bosni i Hercegovini u cjelini,
- e) **ekskurzija** predstavlja oblik odgojno-obrazovnog rada koji se ostvaruje kroz višednevna putovanja i boravak učenika završnih razreda osnovne i srednje škole u pratnji zaposlenika škole, koje organizuje i realizuje škola u saradnji sa turističkom agencijom i koja kao takva obavezno uključuje "turistički paket/aranžman", i to radi posjete prirodnim, obrazovnim, kulturnim, sportskim, turističkim i tehničkim odredištima izvan sjedišta škole a u skladu sa zadacima ovog odgojno-obrazovnog oblika rada,
- f) **godišnji program rada škole** predstavlja dokument koji, po utvrđenoj proceduri, donosi školski odbor na početku svake školske godine, a njime se utvrđuju obaveze škole i rad u cjelini u tekućoj školskoj godini,
- g) **izlet** podrazumijeva jednodnevni zajednički odlazak učenika (ne uključuje noćenje) u pratnji zaposlenika škole, izvan prostorija škole, koji organizuje i realizuje škola samostalno ili u saradnji sa turističkom agencijom radi ispunjavanja određenih odgojno-obrazovnih zadataka na teritoriji Bosne i Hercegovine,
- h) **izvedbeni plan i program** predstavlja dokument kojim se operativno razrađuju oblici odgojno-obrazovnog rada sa jasno razrađenim bitnim elementima, kao što su: ciljevi, zadaci, sadržaji i metode realizacije određenog odgojno-obrazovnog oblika rada, nosioci predviđenih sadržaja i aktivnosti, planirani obuhvat učenika, vremenski okvir, putni pravci sa konačnim odredištem, te drugi bitni elementi za realizaciju,
- i) **kampovanja/logorovanja** su višednevna putovanja i boravak učenika u pratnji zaposlenika škole s ciljem realizacije specifičnih odgojno-obrazovnih ciljeva, koja organizuje i realizuje škola u saradnji sa turističkom agencijom, radi posjete unaprijed utvrđenim prirodnim, kulturnim, sportskim odredištima izvan sjedišta škole i podrazumijeva boravak pod šatorom, u kamp-kućici, kamp-prikolici i drugoj odgovarajućoj opremi za smještaj na otvorenom prostoru u kampu, u smislu jačanja zdravlja mladih (učenika), povećavanja otpornosti njihovog organizma, razvijanja navika da slobodno vrijeme koriste na svježem vazduhu i da se rekreiraju u prirodi.

- j) **metoda** predstavlja način ostvarivanja ciljeva.
- k) **putnička/turistička agencija** podrazumijeva pravno lice registrovano za obavljanje turističke djelatnosti, u skladu sa Zakonom o turističkoj djelatnosti, koje se bavi organizovanjem turističkih i poslovnih putovanja i boravaka, posredovanjem i pružanjem svih ostalih usluga u vezi sa turističkim paket/aranžmanom ugovorenih usluga,
- l) **sadržaj** predstavlja građu pomoću koje se ostvaruju ciljevi i zadaci određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
- m) **studijske posjete** su jednodnevna ili višednevna putovanja i boravak učenika, u pratnji zaposlenika škole, na unaprijed određenoj destinaciji radi posjete obrazovnim i tehničkim odredištima, koja organizuje i realizuje škola u saradnji sa turističkom agencijom i kao takva obavezno uključuje posebne oblike odgojno-obrazovnog rada učenika i nastavnog osoblja izvan sjedišta škole, radi ostvarivanja pojedinih dijelova nastavnog plana i programa, odnosno usvojenog programa i operativnog plana realizacije odgojno-obrazovnih oblika rada koji su predmet ovog pravilnika,
- n) **škola plivanja** je specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji se organizira i realizuje jedanput u toku školovanja, u zatvorenim bazenima, na teritoriji Kantona, koji osiguravaju optimalne uslove za rad, a pohađaju je učenici IV razreda osnovne škole kao najprikladnija skupina za obuku plivanja.
- o) **škola u prirodi** j

DIO DRUGI - OBLICI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

POGLAVLJE I. NAČELA, CILJEVI, ZADACI I SADRŽAJI

Član 5. (Načela)

Sve oblike odgojno-obrazovnog rada karakterišu sljedeća načela:

- a) Opća načela:
 - 1) načelo zakonitosti,
 - 2) načelo efikasnosti i ekonomičnosti,
 - 3) dobrovoljnosti i
 - 4) načelo javnosti.
- b) Specifična odgojno-obrazovna načela:
 - 1) humanističko-razvojno načelo,
 - 2) načelo profesionalne autonomnosti i stručne odgovornosti i
 - 3) načelo uzajamne povezanosti nastave u učionici i ovih oblika odgojno-obrazovanog rada.

Član 6. (Opća načela)

- (1) Načelo zakonitosti ogleda se u obavezi škole, turističke zajednice i svih subjekata uključenih u realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika, da postupaju u skladu sa ustavom, međunarodnim dokumentima iz oblasti ljudskih prava, zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.
- (2) Načelo efikasnosti i ekonomičnosti ogleda se u obavezi nosioca realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika usmjerenog ka efikasnom ostvarivanju prava i interesa učesnika sa što manje troškova i rizika.
- (3) Načelo dobrovoljnosti se ogleda u pravu učenika, odnosno roditelja/staratelja da se samostalno i bez bilo kakvog vida pritiska, odluči za učešće u nekom od neobaveznih oblika, odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika.
- (4) Načelo javnosti se ogleda u obavezi škole, koja obavlja odgojno-obrazovnu djelatnost kao djelatnost od posebnog interesa, da svim zainteresovanim subjektima koji podnesu zahtjev omogućiti transparentan uvid u postupak planiranja, organizacije i realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika.

Član 7. (Specifična odgojno-obrazovna načela)

- (1) Humanističko-razvojno načelo ogleda se u obavezi škole da, pri realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, osigura zaštitu najboljeg interesa učenika i da vodi brigu usmjerenu ka dobrobiti njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja i bezbjednosti, kao i obavezi da se ovi oblici zasnivaju na humanističkom pristupu odgoju i obrazovanju uvažavajući stepen razvoja djeteta i specifičnosti razvojnih mogućnosti i pojedinih potreba djeteta.
- (2) Načelo profesionalne autonomije i stručne odgovornosti ogleda se pravu škole da uživa odgovarajući stepen autonomije, u skladu sa važećim propisima, što podrazumijeva slobodu pedagoškog rada nastavnika u osmišljavanju i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika.
- (3) Načelo uzajamne povezanosti nastave u učionici i ovih oblika odgojno-obrazovanog rada ogleda se u obavezi škole da, u Izvedbenom planu i programu svih oblika odgojno-obrazovnog rada, osigura proučavanje onih nastavnih sadržaja koji se ne mogu demonstrirati i uspješno tumačiti u učionici, te da učenici neposrednim zapažanjem i potpunim doživljajem stvarnosti, steknu dublja i trajnija znanja i tako ublaže negativne posljedice verbalističke nastave.

Član 8. (Ciljevi oblika odgojno-obrazovnog rada definirani ovim pravilnikom)

- (1) Izleti, studijske posjete, ekskurzije, kampovanja/logorovanja, društveno-koristan rad, škola u prirodi i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada su specifični oblici odgojno-obrazovnog rada koji se realizuju izvan školskih prostora.
- (2) Ciljevi oblika odgojno-obrazovnog rada iz stava (1) ovog člana su raznovrsni i složeni, u društvenom pogledu su prioritetni i veoma odgovorni, a dijele se na:

- a) opće
 - 1) odgojne,
 - 2) obrazovne i
 - 3) funkcionalne odnosno praktične.
- b) posebne odnosno specifične, usmjerene prije svega pa usvajanje dijela nastavnog plana i programa kroz:
 - 1) neposredno upoznavanje sa pojavama i odnosima u prirodi i društvenoj sredini,
 - 2) upoznavanje sa prirodno-geografskim obilježjima i historijskim znamenitostima Bosne i Hercegovine, odnosno drugih država u kojima se realizuju pojedini oblici odgojno-obrazovnog rada,
 - 3) sticanje znanja o kulturnom naslijeđu, obrazovnim i privrednim dostignućima koja su u vezi sa djelatnošću škole,
 - 4) posjetu spomenicima svjetske kulture,
 - 5) rekreativno-zdravstveni i socio-psihološki razvoj učenika.

Član 9. (Opći ciljevi)

- (1) Odgojni ciljevi iz člana 8. stav (2) tačka a) alineja 1) se odnose na sticanje vrlina i pozitivnih navika, na razvijanje valjanih moralnih shvatanja i usvajanje kulturnog ponašanja, a prvenstveno utiču na voljnu aktivnost učenika, snaže je vrlinama i usmjeravaju prema društveno korisnim djelatnostima i plemenitom postupanju.
- (2) Obrazovni ciljevi iz člana 8. stav (2) tačka a) alineja 2) se ostvaruju usvajanjem svih onih sadržaja oblika odgojno-obrazovnog rada, koji zahtijevaju izučavanje, razumijevanje i pamćenje, a odnose se na sticanje znanja pomoću raznih metoda i podsticanja slobodnih aktivnosti učenika.
- (3) Odgojni i obrazovni ciljevi se uzajamno uslovljavaju i zajednički ostvaruju. Odgoj ima snažnu obrazovnu funkciju, a obrazovanje značajnu odgojnu ulogu.
- (4) Funkcionalni odnosno praktični ciljevi iz člana 8. stav (2) tačka a) alineja 3) obuhvataju sticanje umijeća, sposobnosti, radnih navika i iskustva koja se mogu primijeniti u neposrednoj životnoj praksi i ogledaju se kroz posebne zadatke da kod učenika razviju moć zapažanja i upoređivanja, zaključivanja i dokazivanja, apstrakcije i konkretizacije, analize i sinteze s namjerom da se kod učenika probudi smisao za uviđanje bitnih detalja i odnosa, uzročno-posljedičnih veza i funkcija, da se pojača i radoznalost, istraživački duh, mašta i kritičnost, razvijanje voljne i stvaralačke aktivnosti učenika.
- (5) Funkcionalni ciljevi iz stava (4) ovog člana su bitan uslov za postizanje obrazovnih i odgojnih ciljeva iz st. (1) i (2) ovog člana.

Član 10. (Zadaci)

- (1) Zadaci predstavljaju konkretizaciju ciljeva, koji se ostvaruju realizacijom sadržaja Izvedbenih planova i programa svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika; a dijele se na opće i specifične odnosno pojedinačne zadatke.
- (2) Opći zadaci su:
 - a) materijalni (sticanje znanja, vještina i navika),
 - b) odgojni (svestran odgoj) i
 - c) formalni (fizički i psihički razvoj).
- (3) Specifični odnosno pojedinačni zadaci su:
 - a) proučavanje objekata i fenomena u prirodi,
 - b) razvijanje interesovanja za prirodu i izgrađivanje ekoloških navika,
 - c) upoznavanje načina života i rada stanovnika pojedinih krajeva,
 - d) razvijanje pozitivnog odnosa prema:
 - 1) nacionalnim vrijednostima.
 - 2) kulturnim i estetskim vrijednostima,
 - 3) sportskim potrebama i navikama,
 - 4) pozitivnim socijalnim odnosima,
 - 5) shvatanju značaja zdravlja i zdravog stila života,
 - 6) kulturno-historijskoni naslijeđu Bosne i Hercegovine.
 - e) podsticanje i ispoljavanje pozitivnih emocionalnih doživljaja,
 - f) osposobljavanje učenika za ostvarivanje osnovnih ljudskih potreba izvan porodice i
 - g) upoznavanje sa novim tehničkim i tehnološkim dostignućima iz oblasti struke koja se izučava u školi.

Član 11. (Sadržaj)

Sadržaji ovih oblika odgojno-obrazovnog rada realizuju se na osnovu Izvedbenih planova i programa i kao takvi prate sve vidove učenikovog ispoljavanja, pa samim tim predstavljaju solidnu osnovu i jake podstreke za ostvarivanje svih ciljeva iz člana (8) ovog pravilnika i mnogih ciljeva sa područja moralnog, radnog, intelektualnog, estetskog i uopće humanističkog odgoja.

POGLAVLJE II. PODJELA OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Odjeljak A. Obavezni oblici odgojno-obrazovnog rada

Član 12. (Učešće učenika)

- (1) Svi učenici odjeljenja određenog razreda škole, u skladu sa Izvedbenim planom i programom, su obavezni pohađati "školu u prirodi" i "školu plivanja" kao obavezne specifične oblike nastave izvan učionice.
- (2) Ako učenik zbog zdravstvenog stanja ne može sudjelovati u pohađanju "škole u prirodi" i "škole plivanja" ili bi to sudjelovanje štetilo njegovom zdravlju, može biti oslobođen od navedenih aktivnosti uz prezentiranje nalaza ljekara specijaliste, koji izdaje javna zdravstvena ustanova, a roditelj dostavlja razredniku.

Član 13. (Pojam "škole u prirodi")

- (1) "Škola u prirodi" je specifičan obavezujući oblik nastave, koji se organizira i realizuje jedanput u toku školske godine, za učenike od II do V razreda osnovne škole jedanput u toku školovanja, koji pod rukovodstvom nastavnika, svjesno, aktivno i planski stiču znanja, vještine i navike, razvijaju se fizički i psihički, formiraju pogled na svijet, uče se samostalnom učenju, radu i životu uopće.
- (2) Odluku u kojem će se razredu realizirati "Škola u prirodi" donosi nastavničko vijeće na prijedlog nastavnika.

Član 14. (Mjesto realizacije)

- (1) "Škola u prirodi" kao specifičan obavezujući oblik nastave, organizuje i realizuje se na teritoriji i u neposrednoj blizini Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kanton) u prirodnom ambijentu prilagođenom uzrastu učenika s odgovarajućim uslovima zatvorenog i otvorenog prostora za poučavanje i učenje.

Član 15. (Uloga i značaj "škole u prirodi")

- (1) "Škola u prirodi" je specifičan način izvođenja nastave, kao jedan od oblika odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika, u kojoj dolazi do obrade novih nastavnih sadržaja te provjeravanja znanja i iskustava stečenih u učionici kroz primjenu u stvarnoj životnoj sredini.
- (2) Pogodnost ovog oblika nastave jeste lakše i brže učenje, jer ovaj oblik nastave odražava temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima, ciljevima i zadacima, sadržajno i metodički adekvatno pripremljenim.
- (3) "Škola u prirodi" kao obavezan segment nastave, u prirodnom ambijentu, osigurava učeniku postizanje takvog cjelovitog i snažnog doživljaja nastavnog sadržaja kroz nastavu, igru, takmičenje, pjesmu, priču, druženje sa vršnjacima, opažanje, upoređivanje, mjerenje, opisivanje, zaključivanje, obrazlaganje i učenje o svijetu koji ih okružuje.
- (4) "Škola u prirodi" osigurava i efekte u realizaciji nastavnog plana i programa koji doprinose trajnijem zapamćivanju i korištenju naučenog u životu.
- (5) U koncepciji rada "škole u prirodi" posebnu ulogu ima odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada gdje učenik, kroz poseban vid druženja sa vršnjacima bez direktnog nadzora roditelja, usvaja:
 - a) nova saznanja i osamostaljuje se,
 - b) pozitivne higijenske navike,
 - c) pravila lijepog ponašanja,
 - d) pravila zajedničkog suživota.
 - e) uvažavanje različitosti,
 - f) pozitivan odnos prema prirodi i sticanje ekoloških navika i
 - g) potrebu za zdravim načinom života u smislu prehrane i boravka u prirodi na svježem zraku.
- (6) Pravilna demonstracija svih aktivnosti u prirodnim uslovima predstavlja primjeren način za njihovo adekvatno usvajanje, time se potiče samostalnost učenika, njihova samokritičnost, jačanje samopouzdanja i samoaktualizacije, te učenika vodi na put sazrijevanja.

Član 16.

(Sadržaj, ciljevi i zadaci "škole u prirodi")

- (1) U postupku izrade Izvedbenog plana i programa "škole u prirodi" neophodno je opredjeljenje škole usmjereno ka ostvarivanju optimalnog broja odgojnih ciljeva i zadataka nastave svakog nastavnog predmeta pojedinačno, kao i sadržaja i oblika cjelokupnog obrazovnog i odgojnog rada.
- (2) Organizacija nastave i ukupan boravak u "školi u prirodi" je prvenstveno fleksibilan, što podrazumijeva i paralelno i integrativno izvođenje nastave svih predmeta s obzirom da se za te učenike realizira razredna nastava.
- (3) Ovakav izbor nastavnog gradiva i njegovo strukturiranje osigurava povezanost društvenih i prirodnih pojava i poučavanje u prirodi u njenom jedinstvu, s različitim aspektata, korištenjem metodologije aktivnog učenja i metodologije usmjerene na dijete (učenika).
- (4) U ukupnom procesu pripreme i realizacije "škole u prirodi", pored utvrđenih općih ciljeva i zadataka u čl. 8., 9. i 10., neophodno je utvrditi i sljedeće ciljeve i zadatke:
 - a) realizacija odgovarajućih sadržaja nastavnih i vannastavnih aktivnosti iz Nastavnog plana i programa za osnovne škole i vannastavnih aktivnosti u skladu sa programom vannastavnih aktivnosti škole,
 - b) realizacija nastavnih jedinica prilagođena nastavi u prirodi u skladu sa Nastavnim planom i programom,
 - c) sticanje i usvajanje odgojno-obrazovnih, socijalnih, zdravstveno-rekreativnih, psiho-fizičkih sposobnosti učenika i drugih znanja i vještina,
 - d) izvođenje nastave u vanškolskim uslovima,
 - e) usvajanje znanja i vještina uz korištenje posebnih metoda rada koje se rijetko primjenjuju u učionici,
 - f) korelacija nastave iz pojedinih predmeta i njihova tematska povezanost primjerena ambijentu i uzrastu učenika,
 - g) prilagođavanje učenika različitim uslovima života i rada,
 - h) odgoj u duhu patriotizma, upoznavanja prirodnih ljepota zemlje, prirodnog bogatstva, uslova života i rada naših ljudi,
 - i) evidentiranje ukupnog vremena provedenog za svaku aktivnost pri realizaciji nastavnih sadržaja za svaki predmet pojedinačno,
 - j) određivanje vremena i prostora za ostvarivanje određenih sadržaja poslije uvida u sve mogućnosti koje pružaju s ciljem da budu najpogodniji i najkorisniji za realizaciju,
 - k) stvaranje uslova za siguran i zdrav boravak učenika i održavanje ugodnog raspoloženja,
 - l) naučiti učenike pravilima ponašanja u prirodi i poštovanju prirodnih pojava,
 - m) razvijanje kolektivizma, tačnosti, urednosti, druželjivosti i discipline kod učenika,
 - n) bolje upoznavanje učenika i njihovih navika tokom odvojenosti od porodice,
 - o) saznavanje, učenje posmatranjem, istraživanjem i praktičnim djelovanjem i
 - p) utvrđivanje pravila odijevanja, kao dio pripreme za istraživanje u prirodi, koja se odnose na izbor odgovarajuće obuće i odjeće koja je komotna i pokriva/štiti tijelo.

Član 17.

(Pojam, mjesto realizacije i dužina trajanja "škole plivanja")

- (1) "Škola plivanja" je specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji se organizira i realizuje jedanput u toku školovanja, u zatvorenim bazenima, na teritoriji Kantona, koji osiguravaju optimalne uslove za rad a pohađaju je učenici IV razreda osnovne škole kao najprikladnija skupina za obuku plivanja.
- (2) Ovaj obavezujući oblik nastave se organizira i realizira u okviru dvanaestosatne obuke plivanja (6 x po 2 školska časa) uz obavezno osiguranje prisustva i učešća nastavnika/profesora tjelesnog i zdravstvenog odgoja i asistenciju u obuci licenciranih instruktora plivanja.

Član 18.

(Uloga i značaj "škole plivanja")

- (1) "Škola plivanja" je specifičan način izvođenja nastave, kao jedan od oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika, usmjeren na sticanje motoričkih znanja i vještina, te stvaranju navike bavljenja motoričkim aktivnostima učenika u ranom periodu djetinjstva.
- (2) Plivanje je sport koji se može svesti u motoričke aktivnosti pomoću kojih se u velikoj mjeri utiče na optimalan rast i razvoj djeteta (učenika).
- (3) Pogodnost ovog oblika nastave jeste lakše i brže sticanje vještina jer ovaj oblik nastave odražava temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima, ciljevima i zadacima, sadržajno i metodički adekvatno pripremljen.
- (4) Ovaj oblik nastave, zahvaljujući optimalnim uslovima, omogućava kvalitetnu edukaciju i pohađanje obuke plivanja, te kod učenika razvija i potiče brigu i odgovornost ka vlastitom zdravlju, te ih usmjerava na bavljenje sportom, odnosno tjelesnim aktivnostima.

- (5) U koncepciji rada "škole plivanja" posebnu ulogu ima odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada gdje učenik, kroz poseban vid druženja sa vršnjacima bez direktnog nadzora roditelja, usvaja i razvija:
- a) nova saznanja i osamostaljuje se,
 - b) pozitivne higijenske navike,
 - c) pravila lijepog ponašanja,
 - d) samopouzdanje usvajanjem novih vještina,
 - e) pozitivan stav prema vrijednostima plivanja i vrijednostima vodenih sportova,
 - f) jačanje fizičkih i odbrambenih mehanizama,
 - g) motorička znanja i vještine,
 - h) pravila zajedničkog suživota odnosno socijalizacije,
 - i) uvažavanje različitosti,
 - j) pozitivan odnos prema vodi, kao značajnom prirodnom resursu te sticanje ekoloških navika i
 - k) potrebu za zdravim načinom života u smislu poticanja pravilnog rasta i razvoja učenika.
- (7) Pravilna demonstracija svih aktivnosti u zatvorenom bazenu predstavlja primjeren način za adekvatno usvajanje za život važnog, motoričkog znanja i razvijanje cjelokupnog antropološkog statusa (morfološke zakonitosti), motoričke i funkcionalne sposobnosti, konativne (voljne) osobine i kognitivne (saznajne) sposobnosti jačanje samopouzdanja i samokritičnosti, te učenika vodi na put sazrijevanja.

Član 19.

(Sadržaj, ciljevi i zadaci "škole plivanja")

- (1) U postupku izrade Izvedbenog plana i programa "škole plivanja" neophodno je opredjeljenje škole usmjereno ka ostvarivanju optimalnog broja odgojnih ciljeva i zadataka nastave, nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj, te sadržaja i oblika cjelokupnog nastavnog i odgojnog rada.
- (2) U ukupnom procesu pripreme i realizacije "škole plivanja", pored utvrđenih ciljeva i zadataka u čl. 8. i 10. □ M

sredstava u Budžetu Kantona Sarajevo.

- (5) "Škola u prirodi" u osnovnim školama, kao javnim ustanovama, do osiguranja finansijskih sredstava iz stava (2) ovog člana, može se realizovati na principu dobrovoljnosti.
- (6) "Škola plivanja" u osnovnim školama, kao javnim ustanovama, do osiguranja finansijskih sredstava iz stava (2) ovog člana, može se realizovati na principu dobrovoljnosti, uz mogućnost zaključivanja Sporazuma o zajedničkom finansiranju, kojeg mogu potpisati sljedeći subjekti:
 - a) Ministarstvo,
 - b) Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo,
 - c) Grad Sarajevo, za učenike koji pohađaju školu na teritoriji Grada,
 - d) općina, za učenike koji pohađaju školu na njenoj teritoriji,
 - e) škola, u ime i za račun roditelja/staratelja učenika škole i
 - f) drugi subjekti koji pokažu interes za finansiranje ovog oblika nastave značajnog za psiho-fizički razvoj djeteta/učenika.
- (7) Sporazumom iz stava (6) ovog člana utvrđuju se prava i obaveze potpisnika, te nosioci, mjesto i dinamika realizacije ovog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (8) Inicijativu, u pisanoj formi, za potpisivanje Sporazuma iz stava (6) ovog člana, može pokrenuti Ministarstvo ili neko od subjekata navedenih u stavu (6) ovog člana.

Odjeljak B. Neobavezni oblici odgojno-obrazovnog rada

Član 22.

(Pojam izleta)

- (1) Izlet je poludnevni ili cjelodnevni zajednički odlazak učenika, u pratnji zaposlenika škole, na određenu turističku lokaciju ili mjesto.
- (2) Izlet kao oblik odgojno-obrazovnog rada organizuje škola, samostalno ili u saradnji sa turističkom ili putničkom agencijom, radi realizacije sadržaja izleta u funkciji ostvarivanja određenih odgojno-obrazovnih ciljeva i zadataka.

Član 23.

(Mjesto realizacije)

- (1) Izleti učenika osnovnih i srednjih škola organiziraju i realizuju se, u skladu sa Izvedbenim planom i programom koji donosi škola, na teritoriji Kantona Sarajevo i u Bosni i Hercegovini.
- (2) Za učenike nižih razreda osnovne škole izleti se organizuju i realizuju, u skladu sa Izvedbenim planom, na teritoriji Kantona Sarajevo prvenstveno s ciljem promocije i unapređenja izvornih vrijednosti i upoznavanja prirodnih, kulturnih, obrazovnih, historijskih, rekreativnih, sportskih, privrednih i turističkih lokacija odnosno vrijednosti i dostignuća mjesta u kojem žive.

Član 24.

(Studijske posjete)

- (1) Studijske posjete su jednodnevna ili višednevna putovanja i boravak učenika u pratnji zaposlenika škole, na unaprijed određenoj destinaciji, radi posjete obrazovnim, tehničkim i privrednim odredištima.
- (2) Škola, samostalno ili u saradnji sa turističkom/putničkom agencijom, organizuje i realizuje studijsku posjetu i kao takva obavezno uključuje posebne oblike odgojno-obrazovnog rada učenika i nastavnog osoblja izvan sjedišta škole radi ostvarivanja pojedinih dijelova Nastavnog plana i programa odnosno usvojenog Izvedbenog plana i programa realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.

Član 25.

(Mjesto realizacije)

- (1) Studijske posjete učenika osnovnih škola organizuju i realizuju se, u skladu sa Izvedbenim planom i programom, u ustanovama i privrednim/industrijskim preduzećima na teritoriji Kantona Sarajevo i u Bosni i Hercegovini radi upoznavanja sa novim obrazovnim, kulturnim, tehničkim i privrednim dostignućima.
- (2) Za učenike srednje škole studijske posjete se organizuju i realizuju na teritoriji Bosne i Hercegovine i u inostranstvu, u skladu sa Izvedbenim planom i programom, u ustanovama i privrednim/industrijskim preduzećima na teritoriji Bosni i Hercegovini i u inostranstvu radi upoznavanja sa novim obrazovnim, kulturnim, privrednim, tehničkim i tehnološkim dostignućima iz oblasti struke koja se izučava u školi.
- (3) Na studijske posjete primjenjuju se odredbe o ekskurziji napitanja koja nisu uređena čl. 24. i 25. ovog pravilnika.

Član 26.
(Pojam ekskurzije)

- (1) Ekskurzija je oblik odgojno-obrazovnog rada koji se realizira izvan školskih prostora radi neposrednog proučavanja onih nastavnih sadržaja koji se ne mogu demonstrirati i uspješno tumačiti u učionici.
- (2) Eskurzije se izvode i radi sticanja znanja i vještina iz više nastavnih oblasti kao što su historija, geografija, sociologija i drugi nastavni predmeti čija je primjena moguća u ovom obliku odgojno-obrazovnog rada, kroz što više posjeta geografskim, historijskim, književnim i kulturno-umjetničkim znamenitostima.
- (3) Ekskurziju odlikuje istraživački karakter i objedinjavanje mnoštva organizacionih i metodičkih radnji.
- (4) Ekskurzije podrazumijevaju dobru pripremljenost učenika i nastavnika, posebno na području motivacije da se što više zapazi, sazna, zabilježi i upamti.
- (5) Odgojno-obrazovna svrha ekskurzije ogleda se u neposrednom zapažanju i potpunom doživljaju stvarnosti i na taj način se stiču dublja i trajnija znanja te ublažavaju negativne posljedice verbalističke i udžbeničke nastave.
- (6) Tokom ekskurzije nastavnik usmjerava učeničku pažnju na bitne pojedinosti, objašnjava prisutnu predmetnost (često u saradnji sa turističkim vodičem ili kustosom), a pred pojedinim spomenicima i eksponatima drži prigodna predavanja.

Član 27.
(Mjesto realizacije)

- (1) Ekskurzije učenika osnovnih škola realizuju se dominantno u Bosni i Hercegovini i objektima u inostranstvu koji su vlasništvo Bosne i Hercegovine, a u izuzetno opravdanim slučajevima i izvan Bosne i Hercegovine na osnovu prethodne saglasnosti Ministarstva.
- (2) Ekskurzije učenika srednjih škola realizuju se u Bosni i Hercegovini ili u inostranstvu.
- (3) Pod izuzetno opravdanim slučajevima iz stava (1) ovog člana podrazumijeva se situacija kada:
 - a) se zacrtani ciljevi i sadržaji, iz objektivnih razloga ne mogu kvalitetno ili uopće ostvariti u Bosni i Hercegovini,
 - b) su ukupni troškovi realizacije potpuno sponzorirani od donatora ili finansijski i kvalitativno bolji i
 - c) u slučajevima proputovanja kroz drugu državu s ciljem lakšeg dolaska na konačno odredište u Bosni i Hercegovini ili u objekte koji su vlasništvo Bosne i Hercegovine.
- (4) Prethodnu saglasnost iz stava (1) ovog člana daje Ministarstvo na osnovu obrazloženog zahtjeva škole sa razlozima za putovanje u inostranstvo i priloženim Izvedbenim planom i programom ekskurzije, dostavljenog najmanje 30 dana prije početka putovanja.

Član 28.
(Klasifikacija ekskurzija)

Ekskurzije se klasificiraju po raznim kriterijima:

- a) po trajanju:
 - 1) trodnevne,
 - 2) petodnevne.
- b) po sadržaju:
 - 1) historijske,
 - 2) geografske,
 - 3) biološke,
 - 4) privredne,
 - 5) umjetničke,
 - 6) sportske i
 - 7) kombinovane.
- c) po mjestu realizacije:
 - 1) u prirodi,
 - 2) u kulturnim ustanovama,
 - 3) u industrijskom preduzeću,
 - 4) kombinovane (posjeta prirodnim, obrazovnim, kulturnim, sportskim i tehničkim odredištima).
- d) po konačnom odredištu u:
 - 1) Bosni i Hercegovini i objektima koji su vlasništvo Bosne i Hercegovine,
 - 2) inostranstvu.
- e) po broju učesnika:
 - 1) odjeljenske,

- 2) razredne i
- 3) školske.

Član 29.

(Ciljevi, zadaci i sadržaji ekskurzije)

- (1) Uvažavajući klasifikaciju ekskurzija iz člana 28. ovog pravilnika, specifični ciljevi se utvrđuju i preciziraju Izvedenim planom i programom ekskurzije koji donosi škola, za određeni oblik ekskurzije, uz obavezu uvažavanja ciljeva iz člana 8. ovog pravilnika.
- (2) Zadaci, sadržaji ekskurzije i metode realizacije se konkretizuju i ostvaruju nakon definisanja i preciziranja ciljeva određenog oblika ekskurzije.

Član 30.

(Pojam kampovanja/logorovanja)

- (1) Kampovanje/logorovanje je oblik odgojno-obrazovnog rada koji organizuje škola, samostalno ili u saradnji sa turističkog agencijom, a podrazumijeva putovanje i višednevni borava učenika, u pratnji zaposlenika škole, pod šatorom, kamp-kućici, kamp-prikolici i drugoj odgovarajućoj opremi za smještaj na otvorenom prostoru u kampu.
- (2) U koncepciji ovog oblika odgojno-obrazovnog rada posebnu ulogu ima odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada u smislu jačanja zdravlja mladih odnosno učenik povećavanja otpornosti njihovog organizma, razvijanja navika da slobodno vrijeme koriste na svježem vazduhu i da se rekreiraju u prirodi.
- (3) Kampovanje/logorovanje je specifičan oblik odgojno obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika, u kojem s provjeravaju učenička znanja i iskustava, stečena u učionici primjenom u stvarnoj životnoj sredini.
- (4) Kampovanja/logorovanja kao oblik odgojno-obrazovnog rada, u prirodnom ambijentu pod specifičnim klimatskim uticajima, osigurava učeniku postizanje takvog cjelovitog snažnog doživljaja nastavnog sadržaja te sticanje novih znanja, vještina i navika kroz nastavu, igru, takmičenje pjesmu, priču, druženje sa vršnjacima, opažanje, upoređivanje, mjerenje, opisivanje, zaključivanje, obrazlaganje i učenje o promjenama u prirodi i svijetu koji ih okružuje.

Član 31.

(Ciljevi, zadaci i sadržaji kampovanja/logorovanja)

- (1) Uvažavajući specifičnost kampovanja/logorovanja kao oblika odgojno-obrazovnog rada, specifični ciljevi se utvrđuju i preciziraju Izvedenim planom i programom kampovanja/logorovanja koji donosi škola, uz obavezu uvažavanja ciljeva iz člana 8. ovog pravilnika.
- (2) Zadaci, sadržaji kampovanja/logorovanja i metode realizacije se konkretizuju i ostvaruju nakon definisanja i preciziranja ciljeva određenog oblika kampovanja logorovanja.

Član 32.

(Pojam

Društveno-koristan rad. predstavlja poseban oblik odgojno-obrazovnog rada, planiran Godišnjim programom rad škole, koji podrazumijeva uključivanje učenika i nastavnika humanitarni rad koji nema za cilj sticanje dobiti, a usmjeren je ka jačanju splače M m č no " gMva

Član 34.

(Organizator društveno-korisnog rada i njegove obaveze)

(1) Organizator društveno-korisnog rada može biti:

- a) škola samostalno ili u saradnji sa subjektima iz tač. b), c), d) i e) ovog stava,
- b) svako pravno lice registrovano u skladu s zakonom,
- c) Kanton,
- d) organi jedinica lokalne samouprave,
- e) udruženja građana i fondacije.

(2) Organizator društveno-korisnog rada obavezan je:

- a) posvetiti naročitu pažnju odabiru oblika društveno-korisnog rada i edukaciji učenika koji učestvuju u realizaciji ovog oblika odgojno-obrazovnog rada,
- b) imati u vidu činjenicu da je učešće u ovom obliku odgojno-obrazovnog rada dobrovoljno i uz pisanu saglasnost zakonskog zastupnika učenika,
- c) osigurali učestvovanje maloljetnog učenika isključivo u onim aktivnostima koje su prilagođene njegovom uzrastu, fizičkom, psihičkom i moralnom stepenu razvoja,
- d) da učenike ne raspoređuje na teške fizičke poslove, kao i druge poslove koji bi mogli predstavljati povećan rizik za njihov život, zdravlje, psiho-fizički razvoj, polni integritet i izvršavanje školskih obaveza,
- e) da svaki vid angažmana u društveno-korisnom radu realizira u vremenu od 7 sati i 30 minuta do 19 sati i 30 minuta,
- f) da upozna učenike sa pisanim pravilima društveno-korisnog rada koja obavezno sadrže podatke o:
 - 1) organizatoru i planiranom obuhvatu-učenika u ovoj aktivnosti,
 - 2) mjestu i dužini trajanja društveno-korisnog rada,
 - 3) aktivnostima ili uslugama koje će se obavljati u okviru društveno-korisnog rada,
 - 4) pravima i obavezama učesnika društveno-

izuzetkom "škole u prirodi" i "škole plivanja" kao specifičnih obavezujućih oblika nastave.

- (4) Učenici čiji roditelji nisu dali prethodnu saglasnost ne mogu učestvovati u neobaveznim oblicima odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.

Član 37.

(Značaj planiranja)

- (1) Odgojno-obrazovni rad je složen proces, planski organiziran i vođen, u kojem učenici usvajaju znanja, stiču vještine i navike, psihički se razvijaju i svestrano se odgajaju i kao takav je zasnovan na utvrđenim i mjerljivim ciljevima koji se konkretizuju, zadacima, a ostvaruju na didaktički oblikovanim sadržajima kroz raznovrsne oblike, metode i pomoću različitih sredstava.
- (2) Odgojno-obrazovni rad je društvena, djelatnost koja podrazumijeva dosljedno plansko izvođenje. Svi njegovi ciljevi, zadaci, sadržaji, oblici, radnje, postupci i sredstva moraju se blagovremeno predvidjeti i usmjeriti prema postizanju određenog rezultata, izgradnji društveno-korisnog građanina koji može odgovoriti zahtjevima tržišta rada, te iz navedenih razloga odgojno-obrazovni rad ne trpi improvizacije i ne predaje se slučajnostima.

Član 38.

(Planiranje aktivnosti)

- (1) Svi oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, mogu se realizovati samo ako su planirani Godišnjim programom rada škole.
- (2) U Godišnjem programu rada škole, škola utvrđuje oblike odgojno-obrazovnog rada koje planira realizovati u toku školske godine.
- (3) Izuzetno, u toku školske godine mogu se realizovati i oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a koji nisu utvrđeni Godišnjim programom rada škole ako za to postoje opravdani razlozi, o čemu odlučuje školski odbor.

Član 39.

(Nosioci pripreme)

- (1) Nosioci pripreme, organizacije, realizacije programa i plana su:
 - a) direktor škole,
 - b) razrednik na nivou odjeljenja ili drugi nastavnik koji je najmanje jednu godinu realizovao nastavu u odjeljenju koje se upućuje na određeni oblik odgojno-obrazovnog rada,
 - c) stručni vođa putovanja odnosno odgovorni nosioc aktivnosti u zavisnosti od oblika odgojno-obrazovnog rada koji se realizuje,
 - d) predstavnici vijeća roditelja i vijeća učenika.
- (2) Za redovno praćenje, efikasno provođenje i usvajanje priprema, organizacije i realizacije svih oblika odgojno-obrazovnog rada zadužen je direktor škole.
- (3) Stručnog vodu putovanja (u daljnjem tekstu: vođa putovanja) iz tačke c) stav (1) ovog Člana, na prijedlog direktora imenuje nastavničko vijeće škole, nakon čega direktor donosi poseban akt o imenovanju.
- (4) Vođa putovanja može biti direktor škole ili se bira iz reda nastavnika koji realizuju nastavne planove i programe, a koji su u vezi sa ciljevima, zadacima i sadržajem oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a koji se naročito ističe svojim radom u organizaciji odgojno-obrazovne djelatnosti i pedagoškoj teoriji i praksi.

Odjeljak B. Izvedbeni plan i program

Član 40.

(Pripreme aktivnosti za usvajanje Izvedbenog plana i programa)

- (1) Odjeljska vijeća u saradnji sa stručnim aktivima predlažu Izvedbene planove i programe za sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su planirani Godišnjim programom rada škole, nastavničkom vijeću radi razmatranja i donošenja.
- (2) Vijeće roditelja, vijeće učenika, te drugi subjekti odgojno-obrazovnog procesa u školi imaju pravo predlagati sadržaje i aktivnosti za tekst prijedloga Izvedbenog plana i programa iz stava (1) ovog člana.

Član 41.
(Izvedbeni plan i program)

- (1) Nastavničko vijeće utvrđuje Izvedbene planove i programe za sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su planirani Godišnjim programom rada škole.
- (2) Direktor, kao nosilac aktivnosti je obavezan prezentirati prijedlog Izvedbenih planova i programa organizacije i realizacije iz stava (1) ovog člana školskom odboru radi upoznavanja.

Član 42.
(Rok za donošenje Izvedbenih planova i programa)

Izvedbene planove i programe, iz člana 41. stav (1) ovog pravilnika, škola je obavezna donijeti najkasnije 90 dana prije početka realizacije uz obavezu usklađivanja pojedinih elemenata sa cijenama turističkih/putničkih agencija i zahtjevima roditelja/staratelja učenika.

Član 43.
(Minimum sadržaja Izvedbanih planova i programa)

Izvedbeni planovi i programi, iz člana 41. stav (1) ovog pravilnika, obavezno moraju sadržavati:

- a) odgojno-obrazovne ciljeve i zadatke,
- b) sadržaje, metode i sredstva kojima se postavljeni ciljevi ostvaruju,
- c) nosioce predviđenih sadržaja i aktivnosti,
- d) planirani obuhvat učenika,
- e) dužinu trajanja,
- f) planirane putne pravce i planiranu destinaciju,
- g) opis prijevoza, ugostiteljskih usluga i drugih usluga,
- h) odredbe o upravljanju rizicima realizacije,
- i) planiranu cijenu usluga odnosno finansijski okvir,
- j) tehničku organizaciju i
- k) način finansiranja po kategorijama učesnika.

**POGLAVLJE II - IZBOR TURISTIČKE/PUTNIČKE AGENCIJE, PRIPREMA I REALIZACIJA
OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA**
Odjeljak A. Izbor turističke/putničke agencije

Član 44.
(Načini realizacije)

- (1) Svi oblici odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika podrazumijevaju zajednički odlazak učenika u pratnji zaposlenika škole, izvan prostorija škole, koji organizuje i realizuje- škola samostalno ili u saradnji sa putničkom/turističkom agencijom radi ispunjavanja određenih odgojno-obrazovnih zadataka.
- (2) Škola može odlučiti da za realizaciju određenih oblika odgojno-obrazovnog rada (oni oblici čiju uspješnost realizacije uslovljava unaprijed utvrđena kombinacija od najmanje dvije pojedinačne usluge, koje se 'sastoje od prijevoza i drugih turističkih, te ugostiteljskih usluga) angažuje putničku/turističku agenciju kao pravno lice, registrovano za obavljanje turističke djelatnosti u skladu sa Zakonom o turističkoj djelatnosti, i koje se bavi organizovanjem turističkih i poslovnih putovanja i boravaka, posredovanjem i pružanjem svih ostalih usluga u vezi sa turističkim paket/aranžmanom ugovorenih usluga.

Član 45.
(Izbor agencije)

- (1) Postupak izbora putničke/turističke agencije (u daljnjem tekstu: Agencija) provodi se u skladu sa ovim pravilnikom.
- (2) Za obavezne oblike odgojno-obrazovnog rada čije se finansiranje osigurava budžetskim sredstvima raspisuje se Javni oglas za izbor Agencije (odnosno primjenjuje odgovarajući postupak javne nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama), za pružanje tehničke usluge prijevoza, smještaja i drugih turističkih te ugostiteljskih usluga (turistički paket/aranžman) s ciljem provedbe određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (3) Nakon ispunjavanja svih pretpostavki, iz člana 21. Ovog pravilnika, za realizaciju obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada, Ministarstvo će školama dostaviti pismene upute o načinu izvršenja ove zakonske obaveze.

- (4) Za ostale (neobavezne) oblike odgojno-obrazovnog rada koje karakteriše princip dobrovoljnosti i u kojima se škola pojavljuje u svojstvu posrednika (ovi oblici odgojno-obrazovnog rada se finansiraju sredstvima učenika odnosno roditelja/staratelja), škola će samostalno donijeti odluku o korištenju instituta Javnog oglasa ili prikupljanja ponuda.
- (5) Za svaki pojedinačni oblik odgojno-obrazovnog rada, škola će naznačiti i sadržaj turističkog paket/aranžmana neophodnog za provedbu tog oblika odgojno-obrazovnog rada.

Član 46.

(Odluka o vrsti postupka)

- (1) Odluku o korištenju instituta Javnog oglasa, ili prikupljanja ponuda donosi nastavničko vijeće škole uz obavezne konsultacije sa svim subjektima iz člana 40. ovog pravilnika cijeneći opća načela ovog pravilnika.
- (2) Uvažavajući načelo javnosti rada, škola je obavezna osigurati da sve zainteresirane Agencije, putem web-stranice ili na drugi javan i transparentan način, budu upoznate sa Izvedbenim planovima i programima za oblike odgojno-obrazovnog rada planirane Godišnjim programom, rada škole.
- (3) Agencije mogu dostavljati školi svoje ponude i predstavljati programe koje nude za pojedine oblike odgojno-obrazovnog rada tokom cijele godine.
- (4) Analizirajući ponude iz stava (3) ovog člana i informacije (kojima raspolaže škola) o uvjetima drugih Agencija, škola se odlučuje za korištenje instituta Javnog oglasa ili prikupljanja ponuda.

Član 47.

(Objavljivanje, oglasa)

- (1) Ako se škola odluči za institut Javnog oglasa, obavezna je osigurati transparentnost i preciznost planiranja, imajući u vidu vrijeme potrebno za obezbjeđivanje najboljih uslova za realizovanje predviđenog putovanja, usklađivanje pojedinih elemenata Izvedbenog plana i programa sa cijenama turističkih/putničkih agencija i zahtjevima roditelja/staratelja učenika.
- (2) U slučaju da se škola odluči za prikupljanje ponuda, obavezna je uvjetovati Agencije da dostavljaju ponude u cjelosti usklađene, sa Izvedbenim planom i programom oblika odgojno-obrazovnog rada koji se planira realizirati.
- (3) Škola, u zavisnosti od oblika postupka, utvrđenog ovim pravilnikom, je obavezna da:
 - a) objavi oglas u najtiražnijim dnevnim novinama i na web-stranici škole ili
 - b) uputi poziv za dostavljanje ponuda Agencijama čiji broj ne može biti manji od tri.
- (4) Krajnji rok za objavljivanje Javnog oglasa odnosno poziva za dostavljanje ponuda je 65 dana prije planiranog početka realizacije predmetnog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (5) Sastavni dio Javnog oglasa su Izvedbeni planovi i programi za određeni oblik odgojno-obrazovnog rada i uputstvo za formiranje ponude.
- (6) Škola može, za sve učesnike postupka nabavke, odrediti jednaku novčanu naknadu za plaćanje dokumentacije, koja je predmet Javnog oglasa odnosno poziva za dostavljanje ponude. Novčana naknada će pokrivati/uključivati samo stvarne troškove kopiranja i dostavljanja dokumentacije dobavljačima.
- (7) Rok za preuzimanje uputstva iz stava (5) ovog člana ne može biti duži od deset dana ni kraći od pet dana.
- (8) Ponudu Agencija podnosi u roku od deset dana od dana isteka roka za preuzimanje uputstva i istu dostavlja na adresu škole u zatvorenoj koverti sa naznakom "Za oglas- ne otvaraj (otvara Komisija)."
- (9) Škola je obavezna da, u roku od 8 dana od dana isteka roka za dostavljanje ponuda, donese Odluku izboru Agencije - najboljeg ponuđača.
- (10) Odluka o izboru Agencije- najboljeg ponuđača dostavlja se svim učesnicima u postupku odabira.
- (11) Na odluku iz stava (8) ovog člana može se izjaviti žalba školskom odboru u roku od pet dana od dana dostavljanja obavještenja o izboru najboljeg ponuđača.
- (12) Odluka školskog odbora je konačna.
- (13) Utvrđivanje konačnih Izvedbenih planova i programa oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, te ostale aktivnosti organizacije i priprema, škola je obavezna okončati najkasnije 30 dana prije početka realizacije odnosno izvođenja.
- (14) Rok iz stava (13) ovog člana ne odnosi se na druge odgojno-obrazovnog rada iz člana 35. ovog pravilnika.

Član 48.

(Sadržaj Javnog oglasa/poziva za dostavljanje ponuda)

- (1) Javni oglas/poziv za dostavljanje ponuda sadrži najmanje sljedeće informacije:
 - a) naziv škole, adresu, telefonski broj, broj faxes i ako je potrebne telefonski broj službe u kojoj se može preuzeti dokumentacija,
 - b) Izvedbeni plan i program oblika odgojno-obrazovnog rada,

- c) bitne informacije o zahtijevanom turističkom paket/aranžmanu:
 - 1) tačan opis prijevoznog puta odnosno aranžmana,
 - 2) tačan opis odredišta (kod boravka),
 - 3) zahtijevane podatke o vrsti, položaju, kategoriji ili udobnosti, te druge glavne naznake smještaja i ishrane,
 - 4) vrstu prijevoznog sredstva, njegove naznake i razred,
 - 5) ukupan broj dana i noćenja u aranžmanu,
 - 6) datum, vrijeme i mjesto polaska i povratka,
 - 7) cijenu aranžmana i iznos ili postotak od cijene koji se plaća kao avans i vremenski raspored za plaćanje preostalog iznosa,
 - 8) zahtjeve u pogledu zdravstvenog i putničkog osiguranja,
 - 9) cijenu neobaveznih (fakultativnih) usluga i
 - (10) uslove za prijavu i otkaz sudionika aranžmana i garancije organizatora.
 - d) da li su alternativne ponude dopuštene ili zabranjene,
 - e) kratak opis zahtjeva za garanciju za ponude i garanciju za dobro izvršenje posla,
 - f) kriterije za odabir kojima se uspostavljaju minimalni kvalifikacijski zahtjevi za ponuđače,
 - g) kriterije za dodjelu ugovora (kriteriji za ocjenjivanje ponude),
 - h) mjesto, datum i sat za dostavljanje odnosno prijem ponuda i mjesto, datum i sat otvaranja ponuda,
 - i) minimalni period važenja ponude,
 - j) uslove za dobijanje tenderske dokumentacije,
 - k) uputstvo za formiranje ponude i
 - l) zahtjeve po pitanju upotrebe jezika.
- (2) Obaveza direktora, kao nosioca aktivnosti, je da osigura da se u uslovima za odabir najpovoljnijeg ponuđača unaprijed navedu sve vrste sadržaja koji će biti realizovani, Čime će roditelji biti oslobođeni naknadnih izdataka za vrijeme realizacije putovanja.
 - (3) Sva predviđena višednevna putovanja moraju se ugovarati minimalno na bazi polu pansiona, odnosno osiguranja najmanje dva obroka za učenike (u objektima smještaja ili u toku putovanja).
 - (4) Prilikom ugovaranja putovanja direktor je obavezan da zahtijeva od Agencije obezbjeđenje potrebnih uslova za udobno i bezbjedano putovanje, smještaj, prehranu i boravak učenika u toku realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika

Član 49.

(Komisija za izbor)

- (1) Sve radnje na pripremi oglasa, uputstva, kompletiranja potrebne dokumentacije, otvaranja ponuda i izbora ponuđača, bez obzira na korišteni postupak, vrši Komisija škole (u daljnjem tekstu: Komisija), a otvaranju ponude mogu prisustvovati i predstavnici Agencija (ponuđača).
- (2) Komisiju iz stava (1) ovog člana, imanjuje školski odbor na prijedlog direktora škole, broji pet članova, a čine je direktor škole, sekretar škole, predstavnik nastavnika uključenih u realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, dva predstavnika vijeća roditelja.
- (3) Krajnji rok za imenovanje Komisije je 80 dana prije planiranog početka realizacije predmetnog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (4) Komisija na konstitirajućem sastanku donosi poslovnik o radu, te kriterije za izbor najpovoljnije ponude, koji su obavezni dio javnog oglasa ili poziva za dostavljanje ponuda koji se dostavlja ponuđačima.
- (5) Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača, komisija za izbor donosi većinom glasova od ukupnog broja članova.

Član 50.

(Preduslov za odabir putne agencije)

- (1) Škola je obavezna u Javnom oglasu ili pozivu za dostavljanje ponuda zahtijevati da Agencija dostavi određene dokaze u smislu:
 - a) Posjedovanja odgovarajuće licence i dokaza o ispunjavanju drugih uslova za obavljanje registrovane djelatnosti,
 - b) dokumentacije kojom dokazuje reference i iskustvo u organizovanju i realizaciji ovih oblika odgojno-obrazovnog rada (ugovori, preporuke).
- (2) Nakon odabira Agencije, Izvedbeni plan i programi odgojno-obrazovnog rada, program putovanja te opći uslovi putovanja obavezno se dostavljaju školskom odboru i prezentiraju roditeljima radi upoznavanja.

Član 51.
(Ugovor)

- (1) Direktor je obavezan zaključiti ugovor sa Agencijom - najboljim ponuđačem u ime i za račun učenika odnosno njihovih roditelja/staratelja, koji obavezno sadrži i sljedeće elemente:
 - a) pojedinačnu i ukupnu cijenu,
 - b) način plaćanja (broj rata, avans),
 - c) uslovi zadržavanja iznosa avansa,
 - u) broj turističkih vodiča, turističkih animatora,
 - e) podatke o zdravstvenom i putničkom osiguranju,
 - f) podatke o prijevoznim sredstvima, turističkim, ugostiteljskim i drugim uslugama,
 - g) podatke o broju gratis putovanja i
 - h) podatke o mjestu realizacije sa rutom putovanja.
- (2) Sastavni dio ugovora je Javni oglas odnosno poziv za dostavljanje ponuda, te usklađeni Izvedbeni plan i program realizacije određenog odgojno-obrazovnog rada, opći uslovi putovanja i program putovanja, te pismene saglasnosti roditelja kojima se prihvataju opći uslovi putovanja, program putovanja i daje saglasnost za učešća učenika.
- (3) Prilikom ugovaranja, škola je obavezna insistirati na obaveznoj klauzuli ugovora, koja predviđa da se sredstva uplaćuju u minimalno tri jedanke rate (prva rata odmah-nakon potpisivanja ugovora, druga rata neposredno pred putovanje i treća nakon usvajanja Izvještaja iz člana 67. ovog pravilnika).
- (4) Škola je obavezna, prilikom potpisivanja ugovora, predvidjeti i penale, kao garanciju za dobro izvršenje ugovornih obaveza Agencije, a u slučajevima kad škola prvi put saraduje sa Agencijom može ugovoriti i bankovnu garanciju, koju školi dostavlja Agencija prije potpisivanja ugovora.

Odjeljak B. Priprema i realizacija oblika odgojno-obrazovnog rada

Član 52.
(Uslovi za realizaciju)

- (1) Izleti, kampovanja/logorovanja, društveno-koristan rad i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada organizuju se i realiziraju, uz prethodnu pismenu saglasnost roditelja učenika, pod uslovom da u navedenoj aktivnosti učestvuje najmanje 75%, a za studijske posjete i ekskurzije najmanje 60% od ukupnog broja učenika svih odjeljenja škole za koji se ovi oblici odgojno-obrazovnog rada organizuju i uz obezbjeđenje odgovarajućih uslova za ostvarivanje ciljeva, zadataka i planiranih sadržaja u Izvedbenim planovima i programima ovih oblika odgojno-obrazovnog rada, te uz puno poštivanje zakonskih odredbi i odredbi ovog pravilnika.
- (2) Realizacija izleta i ekskurzija, za učenike istog razreda u okviru jedne škole organizuje se istovremeno i sa istim sadržajem.
- (3) Ako nisu ispunjeni navedeni uslovi, direktor škole, kao nosilac aktivnosti, obavezan je obustaviti realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika.

Član 53.
(Vrijeme realizacije)

- (1) Izleti, studijske posjete, ekskurzije, kampovanja/logorovanja, društveno-koristan rad i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada mogu se planirati za sva odjeljenja, jedno ili grupu odjeljenja škole i realizuju se u okviru tekuće nastavne godine, u skladu sa programom rada škole.
- (2) Za učenike koji pohađaju srednju školu u četverogodišnjem trajanju, ekskurzije se realizuju na kraju III razreda nastavne godine.
- (3) Za učenike koji pohađaju srednju školu u trogodišnjem trajanju, ekskurzije se realizuju u trećem razredu u prvoj polovini septembra tekuće školske godine ili na kraju nastavne godine.
- (4) Izuzetno, za učenike koji pohađaju srednju školu u četverogodišnjem trajanju, ekskurzija se može realizirati u IV razredu, u prvoj polovini septembra tekuće Školske godine ili na kraju tekuće nastavne godine, uz saglasnost ministra obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: ministar).
- (5) Obrazložen zahtjev iz stava (4) ovog člana Ministarstvu podnosi direktor škole kao nosilac aktivnosti realizacije ovog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (6) "Škola u prirodi" se realizuje, u pravilu, tokom proljeća ili jeseni, a kampovanje/logorovanje se realizuje za vrijeme zimskog ili ljetnog raspusta.
- (7) U slučaju štrajka zaposlenika škole, epidemije, elementarnih nepogoda i drugih naročito opravdanih razloga dok oni traju, oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, moraju se organizovati u drugim terminima o čemu treba obavijestiti Ministarstvo radi davanja saglasnosti.
- (8) Škole će, na osnovu saznanja ili dobivenih uputa nadležnog Ministarstva zdravstva (koje prati epidemološku

situaciju u regionu i svijetu), odnosno Odluka nadležnog nivoa vlasti o proglašenju elementarne nepogode, preduzeti neophodne mjere na obustavi aktivnosti u vezi sa realizacijom planiranog oblika odgojno-obrazovnog rada.

- (9) Svjedočanstvo odnosno diploma o završenom razredu/školovanju može se izdati učeniku tek nakon usvajanja izvještaja iz člana 67. ovog pravilnika.

**Član 54.
(Dani realizacije)**

"Škola u prirodi", kao dio nastavnog plana i programa za učenike od II do V razreda osnovne škole, "škola plivanja", ekskurzije, studijske posjete i izleti realiziraju se u okviru nastavnih dana, a ostali oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, realizuju se u okviru radnih dana.

**Član 55.
(Dužina trajanja)**

- (1) Studijske posjete, ekskurzije, kampovanje/logorovanje i društveno-koristan rad, predviđeni Godišnjim programom rada mogu trajati najduže pet (5) radnih dana za učenike srednje škole i najduže tri radna dana za učenike osnovne škole.
- (2) Izleti se organizuju u trajanju od jednog (1) dana.
- (3) "Škola u prirodi" za učenike od II do III razreda može trajati najduže tri (3) nastavna dana, a za učenike IV i V razreda najduže pet (5) nastavnih dana.

**Član 56.
(Pripreme za realizaciju)**

- (1) Škola je obavezna izvršiti stručne i tehničke pripreme za realizaciju svih oblika odgojno - obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.
- (2) Pripreme iz stava (1) ovog člana podrazumijevaju:
 - a) pripremu i usvajanje Izvedbenih planova i programa realizacije odgojno-obrazovnog oblika rada sa odgojnim, obrazovnim, rekreativnim, socijalnim, sigurnosnim i drugim elementima,
 - b) broj i strukturu učesnika, u konkretnom obliku odgojno-obrazovnog rada,
 - c) nosioce, aktivnosti,
 - d) usaglašavanje programa putovanja i općih uslova putovanja sa Zakonom o turističkoj djelatnosti, Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti i odredbama ovog pravilnika,
 - e) konsultacije s ciljem potpune uključenosti i obaviještenosti roditelja o svim ponuđenim sadržajima, posebno u smislu izbora mjesta realizacije i kompletnog aranžmana,
 - f) prikupljanje podataka o organizaciji, kategorijama, i uslovima smještaja, vrsti i kvalitetu vozila za prijevoz učenika, kvalitetu usluga turističkog vodiča i drugih lica koji će tumačiti planirane odgojno-obrazovne sadržaje i
 - g) finansijsku konstrukciju koja obuhvata detaljne podatke o cijenama i njenim sadržajnim elementima za sve segmente realizacije odgojno-obrazovnog oblika rada.

**Član 57.
(Stručna priprema)**

- (1) Stručna priprema podrazumijeva pripremu i usvajanje Izvedbenih planova i programa realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada, te plansko i stručno izvođenje svih aktivnosti koje se utvrđuju Izvedbenim planom i programom realizacije konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (2) Pri realizaciji pripreme iz stava (1) ovog člana, svi nastavnici i stručni saradnici obavezi su pružiti stručnu pomoć direktoru škole, kao nosiocu organizacije i realizacije svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika, koja se ogleda u uzajamnoj povezanosti nastave u učionici i ovih oblika odgojno obrazovanog rada, radi proučavanja onih nastavnih sadržaja koji se ne mogu demonstrirati i uspješno tumačiti u učionici.
- (3) Stručna priprema podrazumijeva i angažovanje kvalitetnih i stručnih predavača, turističkih vodiča i drugih osoba za pružanje validnih informacija o:
 - a) mjestima,
 - b) događajima,
 - c) kulturnom nasljeđu, obrazovnim i privrednim dostignućima,
 - d) historijskim znamenitostima,
 - e) prirodno-geografskim obilježjima,
 - f) pojavama i odnosima u prirodi,
 - g) spomenicima svjetske kulture i
 - h) manifestacijama koje se planiraju posjetiti u skladu sa ciljevima određenog odgojno-obrazovnog oblika rada.

- (4) Tokom prezentacije činjenica i podataka učenicima, lica iz stava (3) ovog člana obavezna su voditi računa o uzrastu, psihofizičkim sposobnostima učenika, i osnovnim ciljevima i zadacima organizacije određenog odgojno-obrazovnog oblika rada.
- (5) Stručna priprema podrazumijeva i obavezu škole da imenuje vođu putovanja odnosno odgovorno lice u zavisnosti od oblika odgojno-obrazovnog rada koji se realizuje. Pisana odluka, o imenovanju vođe putovanja odnosno odgovornog lica, obavezno sadrži prava i obaveze istog u toku i poslije realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.

Član 58. (Tehnička priprema)

Tehnička priprema podrazumijeva radnje organizacije i realizacije, a naročito:

- a) donošenje odluke o vrsti postupka koji će se provodi za odabir najpovoljnije ponude shodno Zakonu o javnim nabavkama,
- b) aktivnosti formiranja Komisije i provođenja procedura odabira Agencije koja će pružiti tehničku podršku pri realizaciji konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada,
- c) pripremne aktivnosti zaključivanja ugovora o angažmanu Agencije, usaglašavanje Izvedbenih planova i programa sa cijenama Agencije,
- d) pripremne aktivnosti na realizaciji usvojenog Izvedbenog plana i programa određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
- e) program putovanja, te opće uslove putovanja,
- f) usaglašavanje programa putovanja i općih uslova putovanja sa Zakonom o turističkoj djelatnosti, Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti i odredbama ovog pravilnika,
- g) konsultacije s ciljem potpune uključenosti i obaviještenosti roditelja o svim ponuđenim sadržajima posebno u smislu izbora mjesta realizacije i kompletnog aranžmana,
- h) utvrđivanje i upoznavanje sa vremenskim okvirom odnosno terminima (polazak, dolazak, boravak, povratak),
- i) vremenski okvir odgovornosti nosioca aktivnosti, Agencije i zaposlenika škole uključenih u realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
- j) prikupljanje podataka o organizaciji, kategorijama, i uslovima smještaja, vrsti i kvalitetu vozila za prijevoz učenika, kvalitetu usluga turističkog vodiča i drugih lica koji će tumačiti planirane odgojno-obrazovne sadržaje,
- k) aktivnosti usmjerene na prikupljanje dokumentacije neophodne za putovanje (pasoši, vize, police putničkog i zdravstvenog osiguranja; razne potvrde i druga dokumentacija neophodna za realizaciju turističkog paket/aranžmana),
 - l) poduzimanje sigurnosnih mjera i upravljanje rizicima u postupku realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada,
 - m) ažuriranje pisane dokumentacije koja obuhvata sve pojedinačne akte nastale u postupku obavještanja roditelja o ovim oblicima odgojno-obrazovnog rada, te pismene saglasnosti roditelja kojom se prihvataju opći uslovi putovanja, program putovanja i daje saglasnost za učešća učenika i
 - n) druge obaveze, uvažavajući specifičnosti svakog pojedinačnog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika.

POGLAVLJE III - BEZBJEDNOST, IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI I EVALUACIJA OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Odjeljak A. Bezbjednosni aspekti realizacije

Član 59. (Uloga i značaj bezbjednosti)

- (1) Zahtjev da škole, pri organizaciji i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika, postupaju sa povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka) ogleda se, između ostalog, i u obavezi škole da osigura zaštitu najboljeg interesa učenika, da vodi brigu usmjerenu ka očuvanju njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja te bezbjednosti, kroz preduzimanje sigurnosnih mjera i upravljanje rizicima u postupku organizacije i realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.
- (2) Bitna karakteristika svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, je u tome da se realizuju izvan školskih prostora i da je uspješnost njihove organizacije i realizacije uslovljena mnogim faktorima objektivne i subjektivne naravi, među kojima dominantnu ulogu imaju bezbjednosni aspekti putovanja.
- (3) Bezbjednost, kao nezaobilazni zahtjev u organizaciji i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, preduslov je za uspješno ostvarivanje ciljeva, zadataka, sadržaja i može se uspješno osigurati samo zajedničkim zalaganjem svih subjekata uključenih direktno ili indirektno u ove aktivnosti.

Član 60.

(Aktivnosti na osiguranju bezbjednosti)

- (1) Imajući u vidu činjenicu da je odgojno-obrazovni rad je složen proces, planski organiziran i vođen, u kojem učenici usvajaju znanja, stiču vještine i navike, psihički se razvijaju i svestrano se odgajaju, škola je obavezna preventivno postupati preduzimanjem niza sigurnosnih mjera kako bi povećan rizik, kao bitna karakteristika ovih oblika odgojno-obrazovnog rada, bio sveden na razumnu mjeru odnosno minimum.
- (2) Preventivno postupanje predstavlja niz planskih aktivnosti usmjerenih na povećanje sigurnosti svih sudionika uključenih u oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a ogleda se u:
 - a) pravovremenom upoznavanju roditelja/staratelja učenika sa oblicima odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole,
 - b) pribavljanju pismene saglasnosti roditelja kojom se prihvataju opći uslovi putovanja, program putovanja i daje saglasnost za učešće učenika u konkretnom obliku odgojno-obrazovnog rada,
 - c) planskom upoznavanju učenika i roditelja sa etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja), na časovima odjeljenske zajednice odnosno na roditeljskim sastancima,
 - d) upoznavanje učenika sa pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje,
 - e) zaštitnim mjerama od odlaska učesnika na neprikladna mjesta,
 - f) edukaciji učenika s ciljem aktivnog doprinosa učenika u procesu realizacije,
 - g) obavezi škole da pored vođe putovanja, odredi i po jednog pratioca zaposlenika škole na svakih najmanje 15, a najviše 20 učenika,
 - h) obavezi roditelja/staratelja da blagovremeno upoznaju nosioce aktivnosti organizacije i realizacije konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada o zdravstvenom stanju i sklonostima njihove djece odnosno učenika,
 - i) obavezi škole i Agencije da osiguraju visok kvalitet usluga prijevoza, smještaja, ishrane, te drugih usluga u sklopu turističkog paket/aranžmana,
 - j) obavezi da svim učenicima ugovori putničko i zdravstveno osiguranje i
 - k) obavezi upoznavanja svih sudionika sa preporukom Ministarstva zdravstva o postupanju u slučajevima da dođe do razbolijevanja učesnika u toku putovanja i boravka u turističkom mjestu.

Član 61.

(Etički kodeks)

- (1) Prije realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada škola je obavezana usvojiti Etički kodeks i sa njegovim sadržajem upoznati sve subjekte uključene u proces njegove organizacije i realizacije.
- (2) Svi subjekti uključeni u proces realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada obavezni su pridržavati se odredbi Etičkog kodeksa iz stava (1) ovog člana.
- (3) Etički kodeks se usvaja posebno za sve oblike odgojno-obrazovnog rada iz ovog pravilnika (uvažavajući specifičnosti određenog oblika odgojno-obrazovnog rada) uz obavezu škole da ugradi sljedeće minimalne odredbe o:
 - a) pravilima i obavezama ponašanja učesnika određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
 - b) pravilima međusobne komunikacije: učenika, učenika i zaposlenika škole, zaposlenika, učesnika oblika odgojno-obrazovnog rada i predstavnika Agencije i drugih lica (hotelsko i ugostiteljsko osoblje, graničari i carinici, organi javnog reda i druga lica sa kojim učesnici stupaju u komunikaciju),
 - c) pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje,
 - d) načinu postupanja prema ličnoj i imovini drugih,
 - e) zabrani konzumiranja duhana odnosno duhanskih proizvoda (za učenike), a alkohola i opojnih sredstava (za uposlenike škole i učenike),
 - f) zaštitnim mjerama od odlaska učesnika na neprikladna mjesta,
 - g) obavezi da sve predviđene aktivnosti uključujući i prijevoz moraju biti realizovane do 24 '--' odnosno 02'-' sata(ekskurzije za učenike osnovne i srednje škole),
 - h) zabrana izuzimanja od učestvovanja u realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada od strane učenika/grupe bez saglasnosti i pratnje odgovornih nosilaca aktivnosti tog oblika odgojno-obrazovnog rada,
 - i) obavezi škole i Agencije da osiguraju tajnost podataka o zdravstvenim i drugim specifičnim potrebama učenika,
 - j) obavezi preduzimanja svih potrebnih aktivnosti u cilju ostvarenja zdravstvene i druge zaštite učenika,
 - k) zabrani osamljivanja bilo kojeg učesnika u realizaciji aktivnosti (vozač, vodič, vođa puta, nastavnik) sa manje od tri učenika.
- (4) Kršenje odredbi Etičkog kodeksa bilo kojeg oblika odgojno-obrazovnog rada, iz ovog pravilnika, predstavlja

osnov za pokretanje disciplinskog postupka za prekršioce (učenike i nastavno osoblje) odnosno jedan od razloga neispunjavanja minimalnih kvalifikacijskih zahtjeva za Agencije-ponuđače.

Član 62.

(Ograničavanje učešća učenika)

- (1) Škola je obavezna preventivno djelovati u smislu zaštite učesnika od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje, te u tom smislu zabraniti učešće učenicima kojima je u prethodnoj ili tekućoj školskoj godini izrečena odgojno-disciplinska mjera zbog neprihvatljivih oblika ponašanja i svih oblika nasilja, koja povlači ocjenu iz vladanja "loše".
- (2) Ako učenik zbog zdravstvenog stanja ne može sudjelovati u realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada ili bi sudjelovanje štetilo njegovom zdravlju, može biti oslobođen od navedenih aktivnosti uz prezentiranje nalaza ljekara specijaliste, koji izdaje javna zdravstvena ustanova, a roditelj dostavlja razredniku.

Član 63.

(Minimalni zahtjevi putovanja)

- (1) Putovanje zauzima značajno mjesto u realizaciji većine oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, te je u tom smislu obaveza škole da, prilikom ugovaranja putovanja, obezbijedi uslove za sigurno i udobno putovanje učesnika.
- (2) Sigurno putovanje, podrazumijeva obavezu Agencije da koristi samo ona prijevozna sredstva (vlastita prijevozna sredstva ili prijevozna sredstva u vlasništvu drugih pravnih i fizičkih lica koja su registrirana za obavljanje djelatnosti prijevoza putnika) u kojima su putnici i prtljag osigurani (putničko i zdravstveno osiguranje).
- (3) Pri realizaciji putovanja moraju se koristiti autobusi odgovarajuće starosti, tehnički ispravni i pregledani, pod uslovom da njima upravljaju lica, koja ispunjavaju zahtjeve u pogledu profesionalne obučenosti i kompetentnosti i za koja Agencija školi dostavi pisane dokaze o psihofizičkoj sposobnosti za upravljanje autobusom (tehografske trake za prethodna dva dana), za vozače koji su angažavani za prijevoz učesnika određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (4) Zahtjevi u pogledu starosti autobusa (kao najčešće korištenog sredstva za prijevoz učenika) su sljedeći:
 - a) za putovanje na teritoriji Bosne i Hercegovine moraju se koristiti autobusi koji nisu stariji od dvanaest godina,
 - b) za putovanje izvan Bosne i Hercegovine moraju se koristiti autobusi koji nisu stariji od deset godina.
- (5) Zahtjevi u pogledu tehničke ispravnosti autobusa podrazumijevaju obavezu Agencije da osigura, te pravo i obavezu škole da zahtijeva, prije realizacije putovanja dostavljanje pisanih dokaza o, tehničkim pregledima autobusa koji se koriste za putovanje (redovni tehnički pregledi u posljednjih šest mjeseci i tehnički pregled obavljen ne ranije od pet dana prije putovanja).
- (6) Zahtjevi u pogledu udobnosti podrazumijevaju obavezu Agencije i škole da osiguraju potreban broj sjedišta u autobusu ili putničkom motornom vozilu, odnosno rezervaciju ako se prijevoz obavlja drugim prijevoznim sredstvom (voz, avion, brod).
- (7) Zahtjevi u pogledu sigurnosti i udobnosti drugih prijevoznih sredstava (voz, avion i brod), podrazumijevaju obavezu Agencije da osigura, te pravo i obavezu škole da zahtijeva, prije realizacije putovanja dostavljanje pisanih dokaza o kvalitativnim, tehničkim i sigurnosnim karakteristikama prijevoznih sredstava, u skladu sa propisima koji utvrđuju zahtijevane preduslove za bavljenje tim vrstama prijevoza ljudi i roba.
- (8) Direktor ima obavezu obustave početka putovanja, ako nisu ispunjeni svi uslovi u skladu sa ovim pravilnikom, te ako utvrdi da prijevozno sredstvo nema dokaze o ispunjavanju navedenih uslova u pogledu tehnička ispravnosti, potrebnog broja sjedišta i odgovarajuće udobnosti, kao i u slučaju kada je očigledno da je vozač u takvom psiho-fizičkom stanju da nije sposoban sigurno upravljati vozilom (alkoholiziranosl, umor, bolest, djelovanje opojnih droga ili lijekova na kojima je označeno da se ne smiju upotrebljavati prije i za vrijeme vožnje) o čemu će obavijestiti odgovorno lice Agencije, Ministarstvo obrazovanja i nauke i nadležni organ Ministarstva unutrašnjih poslova.

Član 64.

(Konzultacije)

- (1) Uspjeh realizacije svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u značajnoj mjeri zavisi od aktivnog učešća učenika i njihovih roditelja/staratelja.
- (2) Direktor škole je obavezan da organizuje konsultacije prije izvođenja putovanja, a što podrazumijeva uključenost svih zainteresiranih subjekata u procesu odlučivanja i planiranja.

Član 65.

(Minimalni zahtjevi pri pružanju ugostiteljskih usluga)

- (1) Ugostiteljske usluge u realizaciji većine oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, predstavljaju bitan segment za kvalitet realizacije, te je, u tom smislu, obaveza škole da, prilikom ugovaranja putovanja upravlja eventualnim rizicima smještaja odnosno prehrane, te obezbijedi uslove za siguran i udoban boravak i prehranu učesnika.
- (2) Ugostiteljske usluge iz stava (1) ovog člana, podrazumijevaju usluge pravnih lica (koji ispunjavaju uslove za bavljenje ugostiteljskom djelatnošću) u svrhu pripremanja hrane i pružanje usluga prehrane, pripremanje i posluživanje pića i napitaka u objektu i izvan objekta, te pružanja smještaja u objektima na način predviđen zakononi i propisima koji uređuju tu oblast.
- (3) Siguran boravak, podrazumijeva obavezu Agencije da koristi samo one smještajne i ugostiteljske objekte koji zadovoljavaju određene standarde u smislu kvaliteta usluga smještaja, prehrane i posluživanja napitaka, sa posebnim osvrtom na visok kvalitet ispunjenosti sanitarno-higijenskih i zdravstvenih zahtjeva u pogledu pripremanja hrane i napitaka i smještajnih sadržaja.
- (4) Ugodan boravak, podrazumijeva obavezu Agencije da osigura, te pravo i obavezu škole da zahtijeva, prije realizacije putovanja dostavljanje pisanih dokaza o kvalitetu smještajnih i ugostiteljskih usluga objekata (kategorizacija objekta), u kojima je planiran smještaj i ishrana učesnika (posluživanje hrane/napitaka u objektu i u prijevoznom sredstvu), u toku realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (5) Učenici ne mogu biti posjetioci objekata i ustanova, te korisnici smještajnih i ugostiteljskih objekata koji u svojim sadržajima nude usluge suprotne načelima i ciljevima odgojno-obrazovnog rada (učenici ne mogu biti posjetioci predstava odnosno korisnici usluga smještajnih/ugostiteljskih objekata koji prikazuju/pružaju sadržaje neprimjerene uzrastu odnosno psiho-fizičkom razvoju djeteta/učenika).
- (6) Škola je obavezna, prilikom ugovaranja, zahtijevati od Agencije da osigura postupanje odgovornih lica u smještajnim i ugostiteljskim objektima (u svim oblicima odgojno-obrazovnog rada koji uključuju pružanje tih usluga) u smislu zabrane posluživanja alkoholnih pića i drugih opijata učesnicima, te posjete sobama drugih lica koja se ne nalaze na spisku učesnika (spisak dostavlja Agencija i škola) određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (7) Bezbjednosni aspekti boravka ogledaju se i u obavezi Agencije da, svim učesnicima ekskurzije ili studijske posjete koja se realizuje u inostranstvu, izda odgovarajuću izkaznicu koja obavezno sadrži naziv i obilježje naše države, ime i prezime učesnika, naziv škole, podatake o smještaju (naziv i adresa hotela), te ime i kontakt telefon predstavnika Agencije. Učesnici tih oblika odgojno-obrazovnog rada, obavezni su da sve vrijeme boravka u inostranstvu nose izkaznicu sa sobom, istaknutu na vidnom mjestu.

Odjeljak B. Izvještaj o realizaciji i evaluaciji oblika odgojno-obrazovnog rada

Član 66.

(Informisanje roditelja, dnevnik rada i evidentiranje bitnih podataka)

- (1) Obaveza škola je da u toku putovanja roditelji učenika - učesnika, određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, naročito onih koji uključuju višednevna putovanja, budu upoznati o maršuti putovanja i toku putovanja.
- (2) Za cijelo vrijeme putovanja, nastavno osoblje je obavezno voditi dnevnik rada, čiji će se sadržaj koristiti za ljetopis škole, te druge potrebe škole.
- (3) Nastavno osoblje je obavezno, u smislu osiguranja uzajamne povezanosti nastave u učionici i ovih oblika odgojno-obrazovnog rada, poticati učenike da bilježe važnije podatke, koje su saznali tokom realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada. Te podatke učenici mogu koristiti i za objavljivanje tekstova i fotografija u školskim listovima, uređenje web-stranice škole i za druge nastavne i vannastavne aktivnosti.

Član 67.

(Izvještaj o realizaciji)

- (1) Nakon realizacije, vođa puta (za oblike odgojno-obrazovnog rada koji uključuju putovanje) odnosno naosilac aktivnosti realizacije (za ostale oblike odgojno-obrazovnog rada koji ne uključuju putovanje), u saradnji sa drugim uposlenicima škole uključenim u realizaciju, priprema izvještaj o realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji, obavezno uključuje sljedeće bitne podatke:
 - a) informisanje o uspješnosti realizacije Izvedberfbg plana i programa, sa posebnim osvrtom na:
 - 1) nedostatke u istom,
 - 2) ciljeve, zadatke i sadržaje koji nisu mogli biti ostvareni i zbog čega i
 - 3) dostavljanje prijedloga koji će doprinijeti unapređenju odgojno-obrazovnog rada tog oblika.

- b) informisanje o kvalitetu usluga koje pruža Agencija, sa posebnim osvrtom na:
 - 1) eventualne nedostatke u odnosu na ugovor o pružanju usluga,
 - 2) obezbjeđenost uslova za sigurno i udobno putovanje učesnika,
 - 3) obezbjeđenost uslova za siguran i udoban smještaj i ishranu učesnika i
 - 4) dostavljanje prijedloga, koji će doprinijeti povećanju kvaliteta usluga Agencije u smislu daljnje saradnje ili preporučivanje prekida daljnje saradnje sa Agencijom.
- c) informacije o bezbjednosnim aspektima realizacije, koja obavezno sadrži:
 - 1) podatke koji ukazuju u kojoj mjeri je ispoštovan Etički kodeks i ukazivanje na njegove eventualne nedostatke,
 - 2) podatke o učenicima koji su ispoljili socijalno neprihvatljive oblike ponašanja, neprijateljstvo i određene oblike nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje,
 - 3) eventualne rizike koji su nastupili kao posljedica slabog planiranja i realizacije,
 - 4) propuste Agencije u smislu obezbjeđenosti uslova za siguran i udoban prijevoz, smještaj i ishranu učesnika,
 - 5) preporuke za izricanje stimulativnih i disciplinskih mjera za učesnike i
 - 6) dostavljanje prijedloga koji će doprinijeti povećanju kvaliteta planiranja i realizacije u smislu preventivnog eliminisanja uočenih rizika u narednom periodu.
- (2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana, može sadržavati i druge podatke, koje lica iz stava (1) ovog člana ocijene bitnim za formiranje cjelovitog uvida u kvalitet realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (3) Izvještaj iz stava (1) ovog člana, obavezno se dostavlja u roku od deset dana nastavničkom vijeću radi usvajanja, a nakon toga/ sa Odlukom nastavničkog vijeća o prihvatanju izvještaja, školskom oboru radi informisanja.
- (4) Nastavničko vijeće je obavezno da vrati Izvještaj predlagачu ako uoči da Izvještaj ne sadrži sve bitne elemente iz ovog člana.
- (5) Nastavničko vijeće je obavezno tražiti očitovanje Agencije o dijelu Izvještaja iz stava (1) tačka b) ovog člana, ako su uočene navedene nepravilnosti.
- (6) Razrednik je obavezan, na roditeljskom sastanku, upoznati roditelje/staratelje učenika, koji su uključeni u određeni oblik odgojno-obrazovnog rada, sa izvještajem iz stava (2) ovog člana.
- (7) Izvještaj o putovanju je sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu škole.

Član 68.

(Evaluacija oblika odgojno-obrazovnog rada)

- (1) Nakon realizacije svakog pojedinačnog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika, škola je obavezna provoditi postupak evaluacije rada zaposlenika škole uključenih u realizaciju, te uspješnost realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.
- (2) Škola je obavezna Pravilima škole predvidjeti evaluaciju rada zaposlenika škole iz stava (1) ovog člana, a istu provoditi od strane same škole i od strane/stručnih savjetnika.
- (3) Škole su obavezne provoditi evaluacionu anketu o radu zaposlenika škole iz stava (1) ovog člana od strane učenika nakon svakog pojedinačnog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika.
- (4) Elemente evaluacije i sadržaj evaluacionog obrasca utvrđuje Ministarstvo, na prijedlog Prosvjetno-pedagoškog zavoda, u roku od tri mjeseca od donošenja ovog pravilnika.
- (5) Škola, posebnim aktom, utvrđuje kriterije za definiranje ocjene i odgovarajuće mjere za uposlenike škole, iz stava (1) ovog člana, koji kontinuirano u toku dvije školske godine budu negativno ocijenjeni od strane škole, stručnih savjetnika Prosvjetno-pedagoškog zavoda i učenika.
- (6) Evaluacija rada uposlenika škole, iz stava (1) ovog člana, je dio integralnog procesa uspostave sistema kvaliteta, odnosno samokontrole i unutrašnje ocjene kvaliteta.
- (7) Rezultate vrednovanja uposlenika škole, iz stava (1) ovog člana, škola je obavezna analizirati, a isti čine sastavni dio personalnog dosjea svakog zaposlenika uključenog u realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada.

DIO ČETVRTI - FINANSIRANJE OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA, PRAVA I OBAVEZE
POGLAVLJE I - FINANSIRANJE OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Član 69.
(Sredstva za realizaciju)

Sredstva za finansiranje oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, dijele se na sredstva:

- a) koja osigurava osnivač,
- b) koja obezbjeđuju roditelji za finansiranje učešća učenika,
- c) osigurana donacijom pravnih i fizičkih lica,
- d) stečena kao nagrada za društveno-koristan rad i
- e) drugih izvora u skladu sa zakonom i registriranom djelatnošću srednje škole.

Član 70.
(Sredstva osnivača)

- (1) Pored sredstava koje osigurava osnivač za realizaciju obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, obaveza osnivača ogleda se i osiguranju sredstava za neophodne troškove zaposlenika koji učestvuju u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole.
- (2) Obaveza škole je da predvidi ova sredstva u budžetu škole i u tom smislu uputi zahtjev osnivaču za doznačivanje istih.
- (3) Pod neophodnim troškovima, iz stava (1) ovog člana, podrazumijevaju se sredstva za:
 - a) osiguranje troškova u vezi pribavljanja viza i ostale dokumentacije neophodne za putovanje,
 - b) troškove potrebne za realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada (kao što su zdravstveno i putničko osiguranje, putovanje, smještaj, prehrana i sredstva za posjetu obaveznih sadržaja određenog oblika odgojno-obrazovnog rada i naknade za druge troškove koji su potrebni za realizaciju), i
 - c) dnevnice za putovanje.

Član 71.
(Ostala sredstva)

- (1) Roditelji obezbjeđuju sredstva za finansiranje učešća svoje djece/učenika, koja podrazumijevaju sve troškove neophodne za učešće u neobaveznim oblicima odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika kao i troškove koji podrazumijevaju naknadu štete prouzrokovane nemarnim ponašanjem učenika.
- (2) Sredstva osigurana donacijom pravnih i fizičkih lica, koriste se isključivo na način utvrđen sporazumom koji potpisuje škola sa donatorom.
- (3) Sredstva stečena kao nagrada za društveno-koristan rad, gratis putovanja koja nudi Agencija i eventualna sredstva (planirana za ove namjene), stečena iz drugih izvora u skladu sa zakonom i registriranom djelatnošću srednje škole, koriste se za učešće učenika, čiji roditelji nisu u stanju snositi troškove (osobe u stanju socijalne potrebe) u neobaveznim oblicima odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a posebno za učenike djecu šehida, poginulih boraca i invalida rata.
- (4) Pri realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, škola se mora opredijeliti za jedan od dva sljedeća načina uplate sredstava iz st. (1) i (2) ovog člana:
 - a)

POGLAVLJE II - PRAVA I OBAVEZE

Član 72.

(Opće napomene)

- (1) Uvažavajući činjenicu da je odgojno-obrazovni rad društvena djelatnost, koja podrazumijeva dosljedno plansko izvođenje, neophodno je, u cilju ostvarivanja pretpostavki za osiguranje tog značajnog zahtjeva, definisati subjekte uključene u planiranje i realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika, te njihova prava i obaveze.
- (2) Subjekti od čijeg aktivnog učešća zavisi uspjeh planiranja, a naročito realizacije su:
 - a) Ministarstvo,
 - b) osnivač,
 - c) škola,
 - d) učenici i njihovi roditelji/staratelji i
 - e) Agencija.
- (3) Svi subjekti iz stava (2) ovog člana, u smislu ovog pravilnika, imaju prava i obaveze koja su utvrđena ovim pravilnikom.

Član 73.

(Prava i obaveze Ministarstva i osnivača)

- (1) Prava i obaveze Ministarstva ogledaju se, naročito, u sljedećem:
 - a) usvajanju Dokumenta okvirnog plana i programa organizacije i realizacije "škole u prirodi" i "škole plivanja", iz člana 21. ovog pravilnika,
 - b) osiguranju sredstava u Budžetu Kantona, na poziciji Ministarstva za potrebe realizacije obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u školama kao javnim ustanovama,
 - c) osiguranju sredstava u Budžetu Kantona, na poziciji Ministarstva za neophodne troškove zaposlenika koji učestvuju u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole na način utvrđen članom 69. ovog pravilnika,
 - d) dostavljanju preporuke školama o načinu izvršenja obaveze odabira Agencije za pružanje usluga u toku realizacije obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika,
 - e) osiguranju i dostavljanju, školama, preporuke Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo o postupanju u slučajevima da dođe do razbolijevanja učesnika u toku putovanja i boravka u turističkom mjestu,
 - f) utvrđivanju elemenata evaluacije i sadržaja evaluacionog obrasca na prijedlog Prosvjetno-pedagoškog zavoda,
 - g) vršenju nadzora u skladu sa zakonom i ovim pravilnikom i
 - h) drugim pravima i obavezama u smislu osiguranja nesmetanog odvijanja odgojno-obrazovnog procesa u Kantonu.
- (2) Prava i obaveze osnivača škola kao ustanova ogledaju se, naročito, u sljedećem:
 - a) osiguranju sredstava za potrebe realizacije obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u školama čiji je osnivač,
 - b) osiguranju sredstava za neophodne troškove zaposlenika koji učestvuju u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole na način utvrđen članom 69. ovog pravilnika,
 - c) drugim pravima i obavezama u smislu osiguranja nesmetanog odvijanja odgojno-obrazovnog procesa, a samim tim i svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u školama čiji je osnivač.

Član 74.

(Prava i obaveze škole)

Prava i obaveze škole dijele se na:

- a) prava i obaveze škole
- b) prava i obaveze organa, tijela i pojedinaca škole:
 - 1) školskog odbora,
 - 2) direktora,
 - 3) nastavničkog vijeća,

- 4) odjeljenjskog vijeća,
 - 5) razrednika i
 - 6) vođe puta i zaposlenika uključenih u određeni oblik odgojno-obrazovnog rada.
- (2) Prava i obaveze škole ogledaju se u obavezi poštivanja odredbi zakona i ovog pravilnika, a naročito, u sljedećem:
- a) osiguranju zabrane diskriminacije po bilo kojem osnovu, a u skladu sa članom 4. ovog pravilnika,
 - b) omogućavanju učešća učenicima u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada u skladu s odredbama ovog pravilnika,
 - c) osiguravanju pratioca učenika (zaposlenika škole) pri realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada,
 - d) obavezi da se u Godišnjem programu rada škole utvrde oblici odgojno-obrazovnog rada koji se planiraju realizovati u toku školske godine,
 - e) organizovanju, planiranju i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada na način utvrđen ovim pravilnikom,
 - f) usvajanju Izvedbenih planova i programa za sve oblike odgojno-obrazovnog rada u skladu sa ovim pravilnikom,
 - g) obavezi poštivanja uputstva Ministarstva o načinu i postupku odabira Agencije za obavezne oblike odgojno-obrazovnog rada,
 - h) izboru načina realizacije i postupka odabira Agencije,
 - i) osiguranju transparentnosti, javnosti i preciznosti u postupku provođenja instituta Javnog konkursa,
 - j) formiranju komisije za provođenje postupka odabira Agencije,
 - k) definisanju kriterija za učešće i dodjelu ugovora Agenciji,
 - l) osiguranju adekvatnog učešća učenika i roditelja/staratelja u postupku planiranja i realizovanja oblika odgojno-obrazovnog rada na način i u obimu utvrđenom ovim pravilnikom,
 - m) informisanju svih zainteresiranih subjekata o planiranju, organizovanju i toku realizacije na način utvrđen ovim pravilnikom,
 - n) prilagođavanju svih oblika odgojno-obrazovnog rada uzrastu i psihofizičkim sposobnostima učenika,
 - o) osiguranju bezbjednosnih aspekata realizacije,
 - p) donošenju etičkog kodeksa za sve oblike odgojno-obrazovnog rada,
 - r) pokretanju disciplinskog postupka za sve prekršioce Etičkog kodeksa,
 - s) imenovanju vođe puta odnosno odgovornog lica za realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
 - t) provođenju evaluacije i preduzimanju mjera na poboljšanje organizovanja realizovanja oblika odgojno-obrazovnog rada u skladu sa rezultatima evaluacije,
 - u) osiguranju i korištenju finansijskih sredstava na način utvrđen ovim pravilnikom,
 - v) stavljanju van snage internih pravilnika škole o organizovanju i realizovanju oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika.

Član 75.

(Prava i obaveze organa i tijela škole)

Prava i obaveze organa i tijela škole ogledaju se u obavezi poštivanja odredbi zakona i ovog pravilnika, a dijele se na:

- a) prava i obaveze školskog odbora, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:
 - 1) usvajanju Godišnjeg programa rada škole koji predlaže nastavničko vijeće,
 - 2) odobravanju organizacije i realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada koji nisu planirani Godišnjim programom rada škole,
 - 3) upoznavanju sa Izvedbenim planovima i programima za sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
 - 4) imenovanju komisije na prijedlog direktora za provođenje procedure izbora najpovoljnijeg ponuđača-Agencije,
 - 5) razmatranju žalbi na odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača-Agencije,
 - 6) upoznavanje sa programom i općim uslovima putovanja.
- b) prava i obaveze direktora škole, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:
 - 1) koordiniranju u svim aktivnostima koje spadaju u nadležnost škole, u svojstvu nosioca aktivnosti,
 - 2) predlaganju vođe putovanja,
 - 3) prezentiranju Izvedbenih planova i programa školskom odboru radi upoznavanja,
 - 4) osiguranju u uslovima za odabir Agencije, svih sadržaja na način utvrđen u članu 48. stav (2),
 - 5) obavezi ugovaranja bezbjednosnih aspekata pri realizaciji na način utvrđen u članu 48. stav (4),
 - 6) zaključivanju ugovora sa Agencijom-najboljim ponuđačem,
 - 7) obustavi realizacije u slučaju da nisu ispunjeni svi uslovi predviđeni ovim pravilnikom,

- 8) organizovanju konsultacija na način utvrđen u članu 64. ovog pravilnika,
 - 9) izdavanju putnog naloga svim uposlenicima škole koji su uključeni u realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada koji uključuje i putovanje,
 - 10) obavezi informisanja Ministarstva o početku realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada, koja uključuju višednevna putovanja i boravak učenika izvan prostorija škole.
- c) prava i obaveze nastavničkog vijeća, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:
- 1) učešću u planiranju, organizaciji i realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
 - 2) utvrđivanju Godišnjeg programa rada škole koji usvaja školski odbor,
 - 3) usvajanju Izvedbenih planova i programa za sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
 - 4) donošenje odluke o ograničavanju učešća učenika u realizaciji određenih oblika odgojno-obrazovnog rada u skladu sa članom 62. ovog pravilnika,
 - 5) imenovanju vođe putovanja, odnosno odgovornog lica u zavisnosti od oblika odgojno-obrazovnog rada koji se realizuje,
 - 6) obavezi da pored vođe putovanja, odredi i po jednog pratioca zaposlenika škole na svakih najmanje 15, a najviše 20 učenika
 - 7) donošenju odgovarajuće odluke koja se odnosi na izvještaj o realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
 - 8) traženju očitovanja Agencije, ako su prilikom usvajanja izvještaja o realizaciji uočene nepravilnosti u pružanju turističke/putničke usluge.
- d) prava i obaveze odjeljenjskog vijeća, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:
- 1) učešću u smislu stručne pripreme u organizaciji i realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika,
 - 2) predlaganju Izvedbenih planova i programa koje usvaja nastavničko vijeće,
 - 3) koordiniranju aktivnosti koje su u domenu rada odjeljenjskog vijeća i drugih aktivnosti po nalogu direktora škole.
- e) prava i obaveze razrednika, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:
- 1) aktivnom učešću u svim aktivnostima koje podrazumjevaju uključivanje učenika odjeljenja kojim rukovodi,
 - 2) pravovremenom upoznavanju roditelja/staratelja učenika sa oblicima odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole koji je predmet ovog pravilnika,
 - 3) pribavljanju pismene saglasnosti roditelja kojom se prihvataju opći uslovi putovanja, program putovanja i daje saglasnost za učešće učenika u konkretnom obliku odgojno-obrazovnog rada,
 - 4) dostavljanju vođi puta sve relevantne dokumentacije za koju je zadužen, a koja je neophodna za realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada sa spiskom svih učenika koji će biti uključeni u njegovu realizaciju, najkasnije 30 dana prije putovanja,
 - 5) konsultacijama s ciljem potpune uključenosti i obaviještenosti roditelja o svim ponuđenim sadržajima, posebno u smislu izbora mjesta realizacije i kompletnog aranžmana,
 - 6) utvrđivanju i upoznavanju sa vremenskim okvirom, odnosno terminima (polazak, dolazak, boravak, povratak),
 - 7) planskom upoznavanju učenika i roditelja/staratelja sa Etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja), na Časovima odjeljenske zajednice, odnosno roditeljskim sastancima,
 - 8) upoznavanju učenika sa pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje,
 - 9) zaštitnim mjerama od odlaska učesnika na neprikladna mjesta,
 - 10) edukaciji učenika s ciljem aktivnog doprinosa učenika u procesu realizacije,
 - 11) obavezi prikupljanja izjava roditelja/staratelja o zdravstvenim i drugim specifičnim potrebama djece/učenika,
 - 12) obavezi upoznavanja svih sudionika sa preporukom Ministarstva zdravstva o postupanju u slučajevima da dođe do narušavanja zdravlja učesnika u toku putovanja i boravka u turističkom mjestu,
 - 13) obavezi prikupljanja izjava roditelja/staratelja o prihvatanju nadoknade troškova i eventualno prouzrokovane štete koju prouzrokuje učenik/njihovo dijete/štićenik,
 - 14) upoznavanju roditelja o finansijskim obavezama u vezi realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada
 - 15) upoznavanju roditelje/staratelje učenika, koji su uključeni u određeni oblik odgojno-obrazovnog rada, sa djelom izvještaja iz člana 67. stav.(2) ovog pravilnika i

16) drugim aktivnostima po nalogu direktora škole usmjerene na uspješnu realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika,

f) prava i obaveze vođe puta i zaposlenika uključenih u određeni oblik odgojno-obrazovnog rada, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:

- 1) aktivnom učešću u planiranju, organizaciji i realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
- 2) ostvarivanju Izvedbenih planova i programa određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
- 3) preduzimanju neophodnih aktivnosti u smislu osiguranja bezbjednosnih aspekata realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada
- 4) pripremanju izvještaja o realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji obavezno uključuje bitne podatke iz člana 67. ovog pravilnika i
- 5) druga prava i obaveze definisane u odluci o imanovanju i nalogu direktora škole.

Član 76.

(Prava i obaveze roditelja/staratelja i učenika)

(1) Prava i obaveze roditelja/staratelja i učenika, ogledaju, se u obavezi poštivanja odredbi zakona i ovog pravilnika, a dijele se na:

- a) prava i obaveze roditelja,
- b) prava i obaveze učenika.

(2) Roditelji/staratelji su najvažniji odgajatelji svoje djece i imaju pravo i obavezu da se staraju o njihovom odgoju i obrazovanju. Prava i obaveze koje proističu iz te uloge roditelji/staratelji ostvaruju u skladu sa zakonom i ostalim propisima, a u smislu ovog pravilnika ogledaju se, naročito, u sljedećem:

- a) pravovremenom upoznavanju sa oblicima odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole, a koji su predmet ovog pravilnika,
- b) davanju saglasnosti za učešće učenika u neobavezujućim oblicima odgojno-obrazovnog rada,
- c) osiguranju sredstava za finansiranje učešća učenika u neobavezujućim oblicima odgojno-obrazovnog rada,
- d) učešću preko vijeća roditelja u predlaganju sadržaja i aktivnosti za tekst prijedloga Izvedbenih planova i programa,
- e) učešću, preko vijeća roditelja, u radu komisije za odabir Agencije - najpovoljnijeg ponuđača,
- f) upoznavanju sa Izvednim planovima i programima oblika odgojno-obrazovnog rada, programom putovanja, te općim uslovima putovanja,
- g) planskom upoznavanju roditelja sa etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja učenika), na roditeljskim sastancima,
- h) obavezi da blagovremeno upoznaju nosioce aktivnosti organizacije i realizacije konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada o zdravstvenom stanju i sklonostima njihove djece odnosno učenika.

(3) Učenici, kao jedan od ključnih subjekata svih oblika odgojno-obrazovnog rada, imaju prava i obaveze koja se, u smislu ovog pravilnika, ogledaju, naročito, u sljedećem:

- a) učešću u svim oblicima odgojno-obrazovnog rada na način utvrđen ovim pravilnikom, učešću, preko vijeća učenika, u predlaganju sadržaja i aktivnosti za tekst prijedloga Izvedbenih planova i programa,
- c) planskom upoznavanju sa Etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja), na časovima odjeljske zajednice i obavezi ponašanja učenika u skladu sa istim,
- d) upoznavanju sa pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje,
- e) zabrani odlaska učesnika na neprikladna mjesta,
- 1) edukaciji s ciljem aktivnog doprinosa učenika u procesu realizacije,
- g) putničkom i zdravstvenom osiguranju,
- h) upoznavanju sa preporukom Ministarstva zdravstva o postupanju u slučajevima da dođe do narušavanja zdravlja učesnika u toku putovanja i boravka u turističkom mjestu i
- i) učešću u evaluaciji rada zaposlenika škole i evaluaciji oblika odgojno004F005119004C004E34C004 254-BDC BF2 9.96 T

Član 77.

(Prava i obaveze Agencije)

- (1) Prava i obaveze Agencije, ogledaju se u obavezi poštivanja odredbi zakona i ovog pravilnika, naročito, u sljedećem:
- a) ispunavanju svih uslova iz zakona koji uređuju turističku i ugostiteljsku djelatnost kao preduslov učešća u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
 - b) upoznavanju, na transparentan i javan način, sa Izvedbenim planovima i programima za sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
 - c) osiguranju pretpostavki za realizaciju Izvedbenih planova i programa određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, u skladu sa odredbama ovog pravilnika,
 - d) učestvovanju pod jednakim uvjetima u pravičnom postupku odabira Agencije- najboljeg ponuđača,
 - e) isplati cijene za ugovorene usluge,
 - f) osiguranju usluga turističkog vodiča,
 - g) osiguranju visokog kvaliteta usluga prijevoza, smještaja, boravka, ishrane, te drugih usluga u sklopu turističkog paketa/aranžmana, odnosno osiguranju bezbjednosnih aspekata realizacije,
 - h) očitovanju o dijelu izvještaja iz tačke b) člana 67. Ovog pravilnika,
 - i) poštivanju svih odredbi ugovora zaključenog sa školom.

DIO PETI - NADZOR

Član 78.

(Nadzor)

Nadzor nad provođenjem ovog pravilnika dijeli se na:

- a) nadzor koji vrši Ministarstvo,
- b) stručni nadzor nad radom osnovnih i srednjih škola kao javnih ustanova, te radom osnovnih i srednjih škola kao ustanova, vrši Ministarstvo preko Prosvjetno- pedagoškog zavoda i.
- c) inspekcijski nadzor koji vrši prosvjetna inspekcija na način utvrđen zakonom.

Član 79.

(Inspekcijski nadzor)

Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog pravilnika i, s tim u vezi, preduzimanje odgovarajućih mjera vrše prosvjetni inspektori u skladu sa Zakonom.

Član 80.

(Ostale vrste nadzora)

Nadzor nad radom Agencija, smještajnih i ugostiteljskih objekata kao i kontrola tehničke ispravnosti prijevoznih sredstava vrši se na način predviđen zakonima koji uređuju djelatnost turizma, ugostiteljstva i bezbjednosli saobraćaja.

DIO ŠESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 81.

(Primjena Pravilnika)

- (1) Ovaj pravilnik primjenjivat će se na sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.
- (2) Svi oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, započeti prije stupanja na snagu ovog pravilnika okončat će se po internim aktima škola.
- (3) Dokument Okvirnog plana, i programa organizacije i realizacije "škole u prirodi" i "škole plivanja", iz člana 21. ovog pravilnika, Ministarstvo će donijeti u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog pravilnika.
- (4) Elemente evaluacije i sadržaj evaluacionog obrasca utvrđuje Ministarstvo, na prijedlog Prosvjetno-pedagoškog zavoda, u roku od tri mjeseca od donošenja ovog pravilnika.

Član 82.

(Ograničenje u primjeni Pravilnika)

Ovaj pravilnik primjenjivat će sve osnovne i srednje škole (osnovane kao javne ustanove ili kao ustanove), registrirane na području Kantona Sarajevo.

Član 83.

(Prestanak važenja)

Interni akti osnovnih i srednjih škola iz člana 82. ovog pravilnika, donošenjem ovog pravilnika, stavljaју se van snage.

Član 84.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 11-02-27872
31. decembra 2010. godine
Sarajevo

Ministar
Mr. Safet Keso, s. r.